

Els mestres de cant de la Seu de Barcelona en el Renaixement

JOSEP M. GREGORI I CIFRÉ

El diablo no es el príncipe de la materia, el diablo es la arrogancia del espíritu, la fe sin sonrisa, la verdad jamás tocada por la duda.

Quizá la tarea del que ama a los hombres consista en lograr que la verdad ría, porque la única verdad consiste en aprender a librarnos de la insana pasión por la verdad.

*Umberto Eco**

El treball que avui presento complementa el procés històric dels mestres de cant de la catedral de Barcelona que vaig iniciar en el número anterior d'aquesta revista. L'estudi complet de la música del Renaixement a la Seu és objecte de la meua Tesi de Doctorat i espero en un futur immediat donar a conèixer un article sintètic sobre l'organització de la Capella de Cant —obligacions del mestre, escolans, cantors i ministrers— al llarg del segle XVI, que clogui aquests dos treballs de caire documental.

Val a dir que tot seguit abordaré el tema de l'orgue i els organistes de la Seu des de Gabriel Terrassa (1477-1514) fins a Pere Alberch (1536-1582), dedicant a la figura i obra d'aquest últim una monografia; així com una edició que reunirà l'obra musical conservada dels compositors que van estar al servei de la catedral en el Renaixement.

Un dels aspectes que anirem constatant al llarg del present treball serà el de l'estreta vinculació musical entre les Seus de Vic i de Barcelona, sobretot a partir del primer terç del segle XVI, potser en detriment d'una anterior relació amb la Seu d'Urgell. Cal pensar que Joan Gallard i Antoni Salvat en provenien.

* *El nombre de la rosa*, Lumen, Barcelona, 1980, pp. 578 i 595.

Des d'abans de la vinguda de l'organista vigatà Pere Alberch hom palesa ja l'existència d'aquesta via musical. El mestre de cant Joan Ferrer havia estat vinculat amb la Seu de Vic abans de la seva incorporació a Barcelona l'any 1513. El burgalès Garcia Govantes fou mestre de cant de la catedral de Vic després d'una curta estada a Barcelona. A la segona part del present treball parlarem de l'hipotètic origen vigatà de Joan Borgunyó, el seu successor, que fou coetani de Pere Alberch durant tota la seva vida a Barcelona. Per acabar, Andreu Vilanova abans d'accedir al magisteri barceloní va exercir de mestre de cant de la catedral de Vic.

Caldrà doncs aprofundir, més endavant, en l'estudi d'aquesta via d'interrelació musical, la qual en gran manera fou mediatitzada pels organistes de la nissaga vigatana dels «Vila»: Pere Vila, Pere Alberch i encara en el segle XVII, Lluís Ferran.

I. Procés històric de 1499 a 1534

1. Bertomeu Tendalaya mestre de cant de la Seu de Barcelona de 1499 a 1502

El decés de Mateu Ferrer dins del mes d'abril de 1498, feu, com hem vist, que l'entonador Bertomeu Sagrera rebés en el seu nom, la paga anyal a càrrec dels administradors de la Sagristia¹. A continuació de l'albarà signat per Sagrera, amb data del 20 d'abril de 1498, hom constata la presència d'un altre acús de rebut redactat per Bertomeu Tendalaya i per la mateixa suma que l'anterior:

Yo Berthomeu Tendalaya prevere / beneficiat atorch haver rebut de vosal / tres mossèn Bernadí Fàbregues e mossèn Jherònim/ Aguijar sots sacristans de la Seu de Barchinona / per la dessus dita rahó he rebut dues lliures / XII s. dich II lliures XII sous².

Malgrat l'absència de datació, aquest albarà sembla correspondre de fet al pagament relatiu a l'any posterior de la mort de Mateu Ferrer. La consignació del següent document dins les despeses comunes de la Sagristia al mes d'abril de 1499, permet establir l'esmentada correspondència:

¹ Vegeu el meu article «Mateu Ferrer, *tenorista* i mestre de cant de la Seu de Barcelona (1477-1498)» a *Recerca Musicològica* III, IUDIM, Barcelona, 1983.

² ACB: LL.A.S. 1497-1499, f. 68.

Item donam a mossèn Bartomeu Tandalaya mestra / del cant per son salari e per portar la stella / al cor a matines de feriat e de III lit. e a / IX lit. X s. més per les completes de Sancta Eulàlia los dissaptes de Coresma III. IIs. — Il lliures XII sous³.

La probabilitat apuntada sembla confirmar-se mitjançant la lectura del rebut que Bertomeu Tandalaya signà el 7 de març de l'any 1500, a on especifica l'abast temporal d'aquest: del primer de maig de 1499 a l'abril de 1500. Tal i com expressa el redactat era una paga anticipada de 24 sous dels 52 estipulats.

Yo Berthomeu Tandalaya prevere e mestre del / cant atorch haver rebut de vosaltres mossèn / Pau Font y Hierònim Aguilar demunt dits / un ducat dich 1 11. III s. e és per part del / que tinch haver de la Sacrestia per l. any comensà / al primer de maig any LXXXXVIII^o fet / de mà mia a VII. de març del any D^o4.

Bertomeu Tandalanya rebé en qualitat de mestre de cant el sou anyal dels administradors de la Sagristia fins l'any 1502⁵. Tot i que no consti el seu nom a les despeses comunes, la seva presència ve confirmada per l'últim albarà que signà per a la citada administració:

Yo Berthomeu Tandalaya prevere beneficiat en / la Seu y mestre del cant, e rebut de vosaltres / mossèn Pau Font y Danyà Pla sots sacristans / II 11. XII s. y són per lo salary meu y dels xandres / per les completes de Sancta Eulàlia, y per la estela / y és per l. any mil D II y perque és veritat / que e rebuts dits cinquanta y dos sous, fas lo present de mà mia fet al darrer de març / de dit any D II⁶.

El mestre de cant deduïa doncs del seu sou la part corresponent als *xandres* o cantors, el nombre dels quals era diferent a cada celebració com veurem més endavant. Ell mateix participava cantant —al costat d'altres canonges i beneficiats amb suposades virtuts vocals— en les pàssies de la Setmana Santa:

He rebut io Berthomeu Tandalaya / per la pàssia del dimarts Sanct / del any DII per caritat vuyt sous e mig, dich VIII s. VI⁷.

El Capítol del 12 de maig de 1502 va acordar de pagar al mestre

³ ACB: LL.C.S. 1497-1499, f. 103v.

⁴ ACB: LL.A.S. 1499-1501, f. 60v.

⁵ Vegeu la Taula I.

⁶ ACB: LL.A.S. 1501-1503, f. 76v.

⁷ ACB: LL.A.A. 1501-1503, f. 81.

Tendalaya la suma de 34 lliures a través de l'administració dels Aniversaris, en correspondència a les despeses que ell havia avançat per les malalties d'alguns escolans, i també per la seva tasca d'entonador en el cor catedralici els dos últims anys⁸. Curiosament la deliberació capitular anava però precedida de la satisfacció econòmica d'una part del deute, efectuada el 30 de març⁹. La resta del pagament fou feta efectiva el 27 d'agost d'aquell mateix any¹⁰.

El mestre Bertomeu Tendalaya era beneficiat, i com a tal gaudia del primer benefici eclesiàstic adscrit a la Capella dels Sants Innocents de la Seu barcelonina. Així ho palesa la següent notícia econòmica del 2 d'octubre de l'any 1501:

Deu mossèn Barthomeu Tantalaya pre / vere beneficiat per lo dret de la fàbrica del / primer benefici dels Ignocents en / la Seu del qual és beneficiat, / lo qual obté per mort. És en ta/txa a / VIII° 11., paga la III part, II lliures V sous¹¹.

Gairebé no coneixem res de la vida del mestre Tendalaya, tampoc ens ha arribat cap obra musical signada per ell. Val a dir que solament una petita notícia dóna una pinzellada anecdòtica a la documentació servada sobre el mestre de cant. Bertomeu Tendalaya tenia un germà de nom Vicenç, el qual feia de sastre i en una ocasió —almenys documentada— fou requerit per a cosir unes costures per a la sagristia. El rebut fou escrit i materialitzat pel seu germà Bertomeu, el 26 de setembre de 1499:

Yo Vicenç Tendalaya sastre confès haver rebut / de vosaltres mossèn Pau Font y Ierònim Aguilar / preveres beneficiats de la Seu de Barchinona e regents / la sacristia de aquella, VIII° s. VI, y és per custu / res... perquè és ver vos fas / fer lo present albarà scrit de mà de mon / germà mossèn Berthomeu Tendalaya prevere / per mans del qual e rebut dita cantitat, fet / a XXVI de setembre de LXXXXVIII^o¹².

2. Bertomeu Rovira, Pere Joan Aldomar i Joan Gallard mestres del cant en el període 1503-1508

La documentació referent a les despeses comunes anyals dels comptes de la Sagristia de la Seu de Barcelona, silencia el nom del

⁸ Vegeu l'Ap. Doc. 1

⁹ Vegeu l'Ap. Doc. 2.

¹⁰ ACB: LL.A.A. 1501-1503, f. 104v. A continuació del primer pagament.

¹¹ ACB: *Ròssechs de la fàbrica del any 1492 fins en 1513*, f. 8v.

¹² ACB: LL.A.S 1499-1501, f. 19.

mestre de cant que exercí entre l'any 1502 i el 1503¹³. Qui sap si Bertomeu Tendalaya va continuar el seu mestratge fins al maig d'aquell últim any.

El cert però és que un nou personatge apareix en l'escena a partir del maig de 1503. Es tracta de Bertomeu Rovira, prevere i beneficiat, de qui servem testimoni des de 1501 al 1517 pel que fa al cant de les pàssies de Setmana Santa¹⁴. El nou mestre redactava amb aquests termes el seu primer albarà, signat el 10 d'octubre de 1504, als administradors de la Sagristia de la catedral:

Jo Barthomeu Rovira prevere com mestre de cant / de la Seu de Barchinona confès a vosaltres venerables mossèn / Pau Font e mossèn Damià Pla preveres e sacristans / de dita Seu que-m haveu pagats sinquanta e dos sous / dich LII s., çò és XXII s. per les completes, e / X per la stella, e XX s. a compliment dels LII s. / per lo salari del dit mestrat los quals són per un / any que comensà lo primer de maig de 1503 / e finí lo darrer de abril 1504. E per la veritat / fas lo present de mà mia a X de octubre de / 1504 dich sinc-cents e quatre¹⁵.

Bertomeu Rovira restava encara en el seu càrrec a l'any següent¹⁶. És incert, però, creure que exercia encara en el període de 1505 o 1506, donat que el Capítol reunint el 15 de juliol de 1505 deliberava que fos feta

comissió honorable Decano Martí/no Johanny de Foxa, Petro de Vireis, Antho/nio Talavera, Johanni Torres et Gabrieli / Miró ut videant et provideant de ma/gistro cantus et pueris et de salario eorum / et de servicio¹⁷.

L'elecció del nou mestre de cant va recaure en la persona de Pere Joan Aldomar i s'esdevingué el 19 de gener de 1506¹⁸. Poques són les dades biogràfiques que conservem d'aquest compositor del Renaixement, llevat de l'obra musical que d'ell hem servat: «Ha Pelayo qué desmayo», «En las sierras donde vengo» i «Si mi señora me olvida», del *Cancionero de Palacio*, i el «villancico» a tres veus «Di pastorcico pues vienes», del qual, i a causa de l'espai, us en ofereixo l'incipit polifònic¹⁹:

¹³ ACB: LL.C.S. 1501-1503, f. 120.

¹⁴ Vegeu la Taula II.

¹⁵ ACB: LL.A.S. 1503-1505, f. 28.

¹⁶ ACB: LL.C.S. 1503-1505, f. 133v.

¹⁷ ACB: *Llibre de la Sivella*, 1501-1624, f. 21.

¹⁸ Vegeu l'Ap. Doc. 3.

¹⁹ Vegeu la transcripció dels tres primers a ANGLES, H., *La Música en la Corte de los*

Handwritten musical score for three voices (Soprano, Alto, Tenor) with lyrics in Catalan. The score is divided into two systems. The first system has a key signature of one flat (B-flat) and the second system has a key signature of one sharp (F#). The lyrics are: "1. Di pos. cor. ci -" and "co pres vie. nes." The notation includes treble clefs, a common time signature, and various musical symbols such as accidentals and dynamics.

Caldria apuntar la hipotètica possibilitat que el nostre protagonista provingués de terres gironines en el cas que hagués mantingut alguna mena de parentiu —potser el de nebot— amb un canonge de cognom Aldomar, el qual fou soterrat en el vas canònic de la Seu de Barcelona, el 9 d'octubre de 1500:

Item a VIII° rebem del dit manner per lo cos present / de capítol de mossèn Aldomar canonge aliis prevere / de capítol de la Seu de Gerona — V s²⁰.

Reyes Católicos. Cancionero Musical de Palacio II, III, C.S.I.C., I.E.M., Barcelona, 1947. Di pastorico... es conserva a la B.C.:M.454, f. 120 i pel seu estudi i transcripció vegeu el capítol La Música a la Catedral de Barcelona al segle XVI de la meua Tesi Doctoral.

²⁰ ACB: LL.C.S. 1499-1501, f. 58v.

La terminologia emprada a la primera clàusula de la nominació d'Aldomar, permet suposar que aquest actuava com a mestre de cant des d'uns mesos abans —potser des de l'estiu de 1505— ja que quatre dies després ja cobrava la suma de cinc lliures en concepte de distribucions:

Yo Pere Johan Aldomar mestre de cant de la seu de Barsalona / atorch a vos mossèn Johan Rrianbau que m haveu pagats sent / sous dich sinch liures de contants y assò per manament del re/verent capítol e dells comisaris seus los quals me bestren per les / distrebucions del cor, y perque és veritat fas lo present albarà scrit / de mà mia a vint y tres de gener any mil y sinch sens y / sis e sot-escrit de mà d-ells comesaris / Joan de Viver / Joan Torres. // A XXIII de gener del any MDVI los magnífichs senyos comissaris me feren manament per part del Reverent Capítol / que dites cinc 11. yo les pasàs en dates tota hora, que ell les posarà en sos comptes/. Guillem Clariana / arxiver²¹.

Un esperit inquiet havia d'ésser el del Mestre Aldomar. Al cap de tres mesos del seu nomenament, l'antic mestre Bertomeu Rovira rebia en qualitat d'interí, de l'assignació que pertocava a Aldomar, la part que li corresponia:

Jo Barthomeu Rovira prevere *olim* mestre de / cant de la Seu de Barchinona confès a vosaltres ve/nerables mossèn Damià Pla e Francesch Pelicer / preveres sacristans de dita Seu que de voluntat de / mossèn Pere Johan Aldomar mestre de cant de dita / Seu me haveu donats aquells X s. de la estella / tant per la part pertenyent a mi, quant per lo que / pertanyia a ell dit mestre, per lo temps que quiscú / de nosaltres ha servit, e per la veritat fas lo / present de mà mia sots signat de la sua a / XVIII de abril de 1506 / Jo Pere Johan Aldomar mestre del cant / confès les cosses demunt dites / dit dia y any²².

Hom dedueix de la lectura de les conclusions del capítol celebrat el 13 de juny del mateix any, que es produí un nou buit material pel que feia a l'interinatge del mestre de cant²³.

El període de 1506 a 1507 fou cobert per un nou personatge: Joan Gallard, *clericus urgellensis*, que havia estat proveït del benefici de Santa Bàrbara de la Seu de Barcelona al novembre de 1498²⁴.

²¹ ACB: LL.A.A. 1505-1507, paper solt dins la guarda.

²² ACB: LL.A.S. 1505-1507, f. 60.

²³ Vegeu l'Ap. Doc. 4.

²⁴ ACB: *Llibre de Col·lacions, 1473-1503*, f. 124; vegeu també *Rössechs de la fàbrica del any 1492 fins en 1513*; f. 20v.

Tot i que el seu nom no consti en la relació de les despeses comunes dels administradors dels comptes de la Sagristia d'aquest període²⁵, resta confirmada la seva presència com a mestre de cant mitjançant l'albarà que va signar per a l'esmentada administració, el 28 d'abril de l'any 1507:

Jo Johan Galart prevere beneficiat e mestre del cant / confès a vosaltres mossèn Damià Pla e Francí Pelicer / regents la Sacrestia de la Seu de Barchinona que'm haveu do/nats sinquanta e dos sous, dich II 11. XII s. e són / per lo salari de les completes de Sancta Eulàlia, e vint / sous que la Sacristia fa a dit mestre de subvenció, e / deu sous per lo port de la stella que tot suma dits / sinquanta e dos sous e per que'lls e rebuts fas lo present / scrit de mà mia a XXVIII de abril de sinch / cens e set²⁶.

Cinc dies abans havia rebut del procurador dels Aniversaris la quantitat de tres ducats per la malaltia d'un escolà del cant de nom Gaspar, el qual com era consuetud, depenia en tot de la cura del mestre de cant²⁷.

No fóra inversemblant hipotetitzar la possibilitat que alhora que el mestre Aldomar gaudia de la titularitat del mestratge del cant de la Seu —probablement des de l'estiu de 1505— dos beneficiats, Bertomeu Rovira, primer, i Joan Gallard, posteriorment, alternessin, com hem vist, les funcions del mestre de cant fins al moment en què Aldomar va entrar a formar part com a cantor de la capella reial de Ferran II de Catalunya-Aragó, dit el Catòlic, el mes de març de 1508²⁸.

Així sembla avalar-ho el fet que Bertomeu Rovira rebés novament en qualitat de mestre de cant, la important suma de trenta lliures, consignades pel Capítol del 3 de gener de l'any 1508²⁹:

Item a III de jener any MDVIII mossèn Bartomeu Rovira mestre del cant / ha fermat àpoca al dit mossèn Joan Rimbau de trenta lliures / per lo Capítol de la Seu a ell adjudicades e manades pagar per remuneració / de sos treballs³⁰.

Pel que fa a Joan Gallard, val a dir que el 14 d'agost de 1514 fou

²⁵ ACB: LL.C.S. 1505-1507, f. 139.

²⁶ ACB: LL.A.S. 1505-1507, f. 60v.

²⁷ Vegeu l'Ap. Doc. 5.

²⁸ ANGLES H., i PENA J., *Diccionario de la Música*, Ed. Labor, vol. I, 40, Barcelona, 1954.

²⁹ Vegeu l'Ap. Doc. 6.

³⁰ ACB: LL.A.A. 1507-1509, *id.*

nomenat pel Capítol barceloní *succentor* de la Seu³¹. I essent *succentor* va tornar a exercir de mestre de cant en el buit que es produí entre els anys 1529 i 1530³². L'última notícia que hem servat d'ell data del 1544, quan se li concedeix el tercer benefici de Santa Caterina de la catedral de Barcelona³³.

3. Francí Mir (1508-1509) i Antoni Joan (1511-1513 ?) mestres de cant de la Seu

Francí Mir és el nou mestre de cant que apareix després de l'últim interinatge de Bertomeu Rovira. La seva estada, però, fou breu, un termini de dos anys. El 28 d'abril de 1508 reconeixia haver rebut la paga pròpia del mestratge —les despeses comunes silencien la seva identitat³⁴— en aquests termes:

Jo Francí Mir mestre del cant / de la Seu de Barçolona confès a vosal/tres venerables mossèn Damià Pla / y mossèn Francí Pallicer sots sacristans / de la Seu de Barçolona que-m haveu / pagats vint e dos sous per las com/pletas de Santa Eulàlia y / X s. per lo port de la stella y / vint sous que la/Sagristia me fa de ajuda / que són per tot LII s. dich / II 11. XII s. y perque és ve/ritat que só content de di/ta quantitat vos faç lo / present albarà scrit de mà / mia a XXVIII del mes / de abril any 1508³⁵.

De l'onze d'abril de 1509 data l'última referència explícita de la seva presència com a mestre de cant de la Seu³⁶. Al cap de cinc mesos, el 29 de setembre, els mateixos administradors lliuraven al mestre de cant —és de suposar que encara ho era el mestre Mir— una suma sense especificar-ne la destinació:

*Item a XXVIII de dit mes donam al mestre del cant / per manament dels sacristans majors dotze sous ells / saben perque los nos fan donar*³⁷.

Al meu entendre és molt possible que aquesta quantitat anés destinada, a través del mestre de cant, a satisfer econòmicament els

³¹ ACB: Joan Vilana 1514-1517, fs. 30-34. El 3 d'octubre de l'any anterior havia acceptat ja la seva possessió; vegeu *Llibre de Col·lacions 1503-1537*, f. 106.

³² De la mort d'Antoni Salvat a l'arribada de Garcia Govantes.

³³ AHPB: Jaume Sastre. *Manuale primum* 1542-1544, f. 92.

³⁴ Vegeu l'Ap. Doc. 7.

³⁵ ACB: LL.A.S. 1507-1509, f. 55.

³⁶ *Id.*, f. 67 v.

³⁷ ACB: LL.C.S. 1509-1511, f. 86v.

cantors que prenen part en la celebració litúrgica de la festivitat de Sant Agustí, tal i com veurem més endavant.

No ha estat de moment possible aclarir el que va succeir entre l'any 1509 i el següent, ja que manca l'ajuda de l'albarà, usualment escrit pel propi mestre, pel que fa a aquell període.

A partir de 1511 podem constatar un canvi en el mestratge. Efectivament l'any eclesiàstic comprès entre 1510 i 1511 va exercir les funcions de mestre de cant Antoni Joan:

Jo Anthoni Johan mestre de cant de la / insigne Seu de Barselona
atorc aver / rebut de vosaltres mossèn Gerònim / Segur e Francí
Pallisser regents la / Secrestia de dita Seu sinquanta e dos / sous e són
XX s. per mon salari e XXII / per las completas de la coresma e los /
deu per lo portar de la stella de ma/tines, e perque stà en veritat fas
lo/present de mà mia a VI de maig / any D e XI³⁸.

La identitat d'aquest personatge se'ns presenta, però, assetjada pel dubte. Josep Mas l'identificà amb el posterior mestre Joan Ferrer —fou mestre del cant de 1513 a 1517 i organista des de la mort de Gabriel Terrassa fins pràcticament a l'arribada de Pere Alberch —en la seva taula cronològica dels mestres de la Seu³⁹. Sobre aquesta qüestió cal dir que ara per ara ignoro quina fou la font d'informació que permeté a mossèn Mas establir l'anterior correspondència. A tots els albarans redactats pel mateix Joan Ferrer, hi és absent el nom, o en aquest cas el pre-nom, d'Antoni, i en cap dels documents conservats que fan referència a la seva persona hom el cita d'aquesta manera.

La incògnita, però, continua oberta donat que les despeses comunes de la Sagristia no inclouen gairebé mai el nom del mestre de cant a qui van referides. A més a més els albarans del període comprès entre 1511 i 1513, que podrien sens dubte aclarir el misteri, no s'han conservat. És per aquest motiu, doncs, que atribueixo amb certes reserves, donada la manca de seguretat documental, l'anterior període al mestre Antoni Joan⁴⁰.

4. Joan Ferrer mestre de cant de la Seu (1513-1517)

La documentació de l'Obra de la catedral de Barcelona relativa als primers cinc anys del segle XVI, inclou dades referents a l'existència d'un prevere del mateix nom i cognom, al qui els obrers d'aquella

³⁸ ACB: LL.A.S. 1509-1511, f. 54.

³⁹ MAS, Josep, *Notícies històriques*. «Taula dels mestres del cant o de capella de la Seu de Barcelona». Treball mecanografiat que hom pot consultar a l'ACB.

⁴⁰ Vegeu la Taula III.

administració van encomenar, en diverses ocasions⁴¹, la recaptació econòmica dels seus beneficis:

Maig any MDIIII. / Dilluns a III donam a mossèn Johan Ferrer prevere per / selari de cullir lo dret de la fàbrica per lo bisbat / per quoranta e nou lliures a raó de II sous per lliure...⁴²

És, però, difícil creure que ens trobem davant del nostre protagonista. En cap més font documental relacionada amb la vida musical de la Seu d'aquelles dates hi és testimoniada la seva presència: ni entre els beneficiats que cada Setmana Santa participaven en el cant de les pàssies, ni entre les poquíssimes dades nominals d'alguns cantors, ni tampoc entre els manxadors de l'orgue. Tal i com veurem, Joan Ferrer va deixar el magisteri del cant per ocupar el de l'orgue a la mort de Gabriel Terrassa. En funció d'això seria hipotètic però possible pensar que potser s'havia format al seu costat i per tant que hagués figurat el seu nom entre els dels manxadors, ja que la majoria d'ells acostumaven a ser deixebles de l'organista titular.

Pel que fa als escolans cantors és verament rar trobar-los citats amb noms i cognoms. Quan hi ha alguna notícia que fa referència a algun escolà hom el cita de forma nominal. També cal recordar que en aquelles dates encara no s'havia regulat a la Seu cap canal administratiu que recollís de forma periòdica i sistemàtica les entrades i sortides dels escolans.

Del 18 de desembre de l'any 1511 coneixem l'admissió d'un escolà cantor anomenat *Johannes Ferrer* a la catedral de Lleida⁴³. Tampoc en aquest cas crec que es tracti del nostre Joan Ferrer, donat que el primer testimoni datat del seu mestratge a Barcelona és massa proper a aquella data.

La troballa de les primeres notícies certes sobre la figura de Joan Ferrer s'obre, precisament, amb un afer de caire conflictiu. Joan Ferrer, conegut també amb el sobrenom de Gargallo, havia obtingut abans de la seva vinguda a Barcelona, una capellania —la del Sant Sepulcre— a la catedral de Vic. D'un escrit enviat pel bisbat de Vic al de Barcelona el 14 de febrer de 1514, es desprèn que temps enrera Joan Ferrer havia estat objecte d'una demanda d'excomunió, presentada per dos canon-

⁴¹ ACB: LL.O. 1503-1505, f. 52v., 1505-1507, f. 42. De tota manera ja a l'octubre de 1495 apareix un beneficiat del Benefici de Sant Joan de la parròquia del Pi, del mateix nom, i que al meu albir deu tractar-se del mateix personatge. Vegeu *Llibre de Col·lacions*, 1473-1503, f. 108.

⁴² ACB: LL.O. 1503-1505, f. 51.

⁴³ MUJAL, Juan, *Lleida. Historia de la Música*. Ed. Dilagro, Lleida, 1975, p. 153.

ges administradors dels Aniversaris de la Seu vigatana. L'afer fou traslladat a la jurisprudència eclesiàstica barcelonina en el moment en què l'afectat va passar a residir a Barcelona.

Finalment la cúria de Barcelona un cop estudiada la conducta —val a dir que ignorem el vertader motiu de l'acusació— i la vida de l'inculpat, decidí concedir-li l'absolució sobre l'afer promogut des de Vic⁴⁴.

Joan Ferrer, àlies Gargallo, residia probablement a Barcelona des de l'any 1513. A l'abril de l'any 1514 ja donava fe del magisteri del cant de la catedral de Barcelona —segurament exercit des del maig de 1513— mitjançant la signatura del següent albarà als administradors de la Sagristia:

Yo Johan Fferrer mestre de cant de la Seu de Bar/celona confès a vosaltres mossèn Berthomeu / Palmer e mossèn Pere Mas segristans / que m'aveu / pagats vint sous són per lo / meu salari del MDXIII, e m'aveu / pagats vint y dos sous per les Completes / de Sancta Aulària dels disaptes de la / quaresma, més m'aveu pagats / deu sous per portar la stella per les liçons / de tot l'any, que és per tot cinquan/ta dos sous, dich II 11. XII s. e per / que és veritat fas lo present albarà / de mà mia a XXI de abril mil DXIII⁴⁵.

El 18 d'abril de l'any següent acreditava amb les mateixes paraules la seva permanència com a mestre de cant de la Seu⁴⁶. De tota manera, cal considerar aquest període com un tipus d'interinatge en el qual Joan Ferrer va assumir les funcions pròpies del mestre de cant, sense haver-ne estat designat amb caràcter oficial.

Reprenç de nou aquí la hipòtesi apuntada en parlar de Pere Joan Aldomar, en el sentit de deixar constància d'aquest aspecte diferencial. La doble tipologia obeeix al meu entendre a una pràctica específica del nostre Renaixement. El fenomen esdevingué prototípic de l'única estructura social que donava suport al desenvolupament del fet musical renaixentista a Catalunya: el clos eclesiàstic.

Com ja havíem vist en parlar de Mateu Ferrer, la figura del mestre de cant no gaudia encara d'una consolidació de les seves funcions i servituds. En aquest sentit l'existència del càrrec de *tenorista* —anteriorment característic de la fi de l'*Ars Nova* —prenia ja la direccionalitat de procurar delimitar i establir les funcions musicals específiques del que hauria de ser el nou mestre de cant dins les nostres catedrals al llarg del Renaixement.

⁴⁴ Vegeu l'Ap. Doc. 8.

⁴⁵ ACB: LLA.S. 1513-1515, f. 50.

⁴⁶ *Id.*, f. 51.

Ara amb Joan Ferrer retrobem una pràctica permissiva, entre l'interinatge i la titularitat de l'exercici, absent encara d'un marc legal que la reguli. El càrrec encara no era atorgat mitjançant l'oposició pública. Dins d'aquest marc sociològic caldria assenyalar el tret diferencial entre el mestre de cant i el mestre de capella de l'últim terç del Cin-cents. Aquest últim es trobarà ja dirigit vers una doble estabilitat: la que li dóna la pròpia normativa que li permet accedir al càrrec i la de poder disposar d'una capella de cantors i ministrers que, cada vegada més, cercarà una consolidació i fixament.

L'atorgament del magisteri del cant a Joan Ferrer no es produí fins dos anys després d'exercir l'interinatge. La persona del *succentor*, Joan Gallard, era la responsable del seu nomenament. La presentació del nou candidat oficial davant dels capitulars, duia implícita, de fet, una prèvia aprovació personal del *succentor*, sobre la capacitat de l'aspirant a la titularitat.

D'aquesta forma el 2 d'agost de 1515 l'antic mestre de cant Joan Gallard, ara *succentor*, feia la sol·licitud al Capítol barceloní del magisteri del cant per a Joan Ferrer:

...ipse Galart presentet Ioannem Ferrer si ipse volue/rit acceptare dictum officium magistri cantus, et ipsum Ferrer non possint ab ipso officio removere hinch ad festum Nativitatis divini proxime...⁴⁷

El nomenament no era encara definitiu. El *succentor* es reservava el dret de revocar i desdir, en el seu cas, aquesta designació en el termini de quatre mesos. Dos dies després de la seva presentació rebé però l'acceptació del Capítol barceloní:

...nominavit et presentavit dicto Reverendo Capitulo / in magistrum cantus discretum Ioannem Ferrer presbiterum ibidem presentem et acceptantem sponte qui per/misit bene et legaliter se habere in exercendo dictum officium suum magistrum cantus, et dicti domini canonici / acceptarunt dictum dominum Ioannem Ferrer in magistrum cantus dicte ecclesie⁴⁸.

L'organista Ponç Salàvia figurava entre els testimonis d'aquest dos documents notariais.

Joan Ferrer va compaginar alhora el càrrec de mestre de cant amb les funcions de l'organista de la Seu ja en el mateix any 1515. Gabriel Terrassa, l'organista de la catedral des de 1472, fou jubilat pel Capítol

⁴⁷ Vegeu l'Ap. Doc. 9.

⁴⁸ Vegeu l'Ap. Doc. 10.

el juny de 1514 i lliurà la seva ànima al Senyor pels volts del Nadal d'aquell mateix any. La vigília de Nadal Ponç Salàvia es féu càrrec de l'orgue de la Seu fins a la primera quinzena de 1515, moment en el qual el mestre de cant Joan Ferrer prengué el seu relleu fins a l'abril del mateix any.

Així ho palesa l'albarà que signà als administradors dels Aniversaris, on s'intitula a si mateix *mestre de cant e sonador*:

Yo Johan Ferrer mestre / de cant e sonador de la / Seu e rebut de
vos / mossèn Riambau per lo / salari del orgue per / tres mesos y mig /
del present any de / dXV, qui finí lo darrer / de abril, V 11., XVI
s. VIII⁴⁹.

La doble assumpció de les funcions d'organista i de mestre de cant per part de Joan Ferrer, va abastar un període de tres anys. Les despeses comunes de la Sagristia recullen en breus i petits testimonis aquesta alternança⁵⁰.

Els anys 1516 i 1517 Joan Ferrer rebia com a mestre de cant les dues pagues anyals que els Aniversaris feien als qui manxaven l'orgue de la Seu⁵¹. El 2 d'abril de 1517 redactava el seu albarà de sonador de l'orgue amb els termes «e rebut yo Johan Ferrer mestre de cant... per lo salari del orgue...»⁵², fent encara evident aquesta duplicitat.

Dos dies després la nota de pagament dels administradors de la Sagristia a l'organista per les Completes, deia

E més dit donam al mestre per toquar l-orga a les Completes / de
Sancta Eulària en la Coresma V s⁵³.

L'ús del terme genèric *al mestre* fa pensar que es refereix molt probablement al mestre de cant que exerceix d'organista, és a dir, a Joan Ferrer. D'altra banda, aquesta és l'última referència documental que reflecteix el doble rol assumit per Joan Ferrer. A partir del maig de 1517, un nou personatge, Antoni Salvat —un dels cantors que participaven en el cant de les pàssies al costat de Joan Ferrer—, serà qui actuarà com a nou mestre de cant de la Seu⁵⁴.

Joan Ferrer excel·lí també com a cantor i n'és una bona prova les disseminades notícies documentals que ho avalen. Aquesta faceta però

⁴⁹ ACB: LL.A.A. 1513-1515, f. 2v.

⁵⁰ Vegeu la Taula IV.

⁵¹ ACB: LL.A.A. 1515-1517, f. 3.

⁵² *Id.*, f. 2v.

⁵³ ACB: LL.C.S. 1517-1519, f. 45.

⁵⁴ *Id.*, paper solt.

l'estudiarem en un treball dedicat als cantors. El Joan Ferrer organista, càrrec en el qual precedí a Pere Alberch, serà tractat en una propera ocasió.

Un manuscrit copiat a la primera meitat del segle XVI que recull una important producció polifònica de caràcter litúrgic, conservat a la catedral de Segovia, inclou un *tractus Domine non secundum*, el qual apareix encapçalat pel nom *Johannes Ffarer*. Amb molta probabilitat es tracta d'una obra escrita pel nostre autor, essent en aquest cas l'únic testimoni compositiu conservat degut a la mà de Joan Ferrer. L'obra és una bella mostra de l'estètica renaixentista basada en la recerca de la simplicitat expressiva pròpia del llenguatge polifònic destinat a la funció litúrgica. Vegeu-ne si més no l'*incipit*, donat que l'extensió de la mateixa no permet reproduir-la sencera⁵⁵.

The image shows a handwritten musical score for a polyphonic setting of the Mass. It is divided into two systems. The first system consists of four staves, each with a different vocal part. The lyrics are: "Do - mi - ne non se -". The second system consists of five staves, with the lyrics: "cum dum pe - ca - ta nos -". The notation includes various note values, rests, and clefs, characteristic of 16th-century manuscript notation.

⁵⁵ Per a l'estudi i transcripció vegeu el capítol *La Música a la catedral de Barcelona al segle XVI* de la meua Tesi Doctoral.

Jo Ant Salva mestre de cant
 deyen & barba & ospalmes
 venerables mossen franscisc
 y nicholau mayr fore prestres
 de la casa monen pagadors
 un sou q no salay y ms
 rebim un y dos foies q
 les espores de sta guberna
 mes e rebim den sou q lo
 Salva de yella y yera
 abou re ~~re~~ y
 huna mes les sus dies
 q hda cinquata dos sou dir
 y h ey q lo sou
 fore lo p m de ma casa a
 de Sabyl de 1520
 Mes he rebim se sus dia un sou
 Salva de ospalmes sus dies se
 en fore q lo rebidam de
 sus cinquata dos sou y fore
 q lany 1521 dir fore
 de Sabyl sus fore

27

y h ey a

y h ey a

2. Antoni Salvat mestre de cant. Albarà signat el 26 d'abril de 1520⁶⁰.

⁶⁰ ACB: LL.A.S. 1519-1521, f. 51.

Encara sota el mestratge de Joan Ferrer, Antoni Salvat acreditava haver participat en el cant de la pàssia de Setmana Santa de l'any 1516:

E rebut yo Ant.º Salvat per lo cantar de la pàssia del diumenge de rams, dotze sous dich XII s⁶¹.

Antoni Salvat degué prendre el relleu de Joan Ferrer en el magisteri de cant l'any 1517. Al 20 d'abril de 1518 els administradors de la Sagristia li assignaven la paga que corresponia a les funcions pròpies del mestre de cant:

E més a XX donam a mossèn Anthoni Salvat / mestre del cant per lo seu salari de tot / l'any, vint sous e vint hi dos sous per les / completes de Santa Eulària, e deu sous per porta / la stela tot l'any al cor...⁶²

El primer albarà que ens ha arribat de la seva mà —reproduït a la segona il·lustració— data del 26 d'abril de l'any 1520:

Jo Ant.º Salvat prevere mestre del cant / de la Seu de Barcinona, de vosaltres / venerables mossèn Steve Ferrer / y Nicholau Martí sots sacristans / de la Seu que m'aveu paguats / vint sous per mon salari y més / e rebuts vint y dos sous per / les completes de Sancta Eulària y / més e rebuts deu sous per lo / salari de la stela per portar / al cor tot l'any que pren / suma totes les sus dites / prendes, cinquanta dos sous dich / II 11. XII s. y perque só content / fach lo present de mà mia a / XXVI de abril de 1520⁶³.

El fil documental que testimonia l'exercici d'Antoni Salvat ve donat per les despeses de la Sagristia⁶⁴.

El 28 d'abril de 1523 en qualitat de mestre de cant rebia dels Aniversaris la suma estipulada pels cantors de la pàssia d'aquell any, sense que ell però hi prengué part:

E rebut jo Antoni Salvat prevere / de vos mossèn Vicens Sorts procurador/ dels aniversaris de la Seu deset sous/ y són per los dos pàssis çò és del dimarts / y dimecres Sant del any 1523 can/tats per mossèn Jherònim Ferrando y Pere / Riba Ferrer preveres y beneficiats, los / quals reb per comissió ellis me han dada / y per la veritat fach lo present de mà / mia a XXVIII de abril any sus dit⁶⁵.

⁶¹ ACB: LL.A.A. 1515-1517, f. 79v.

⁶² ACB: LL.C.S. 1517-1519, f. 51.

⁶³ Citat a la nota 70.

⁶⁴ Vegeu les Taules V i VI.

⁶⁵ ACB: LL.A.A. 1521-1523, f. 79v.

Hi ha més documentació sobre aquesta faceta dels anys 1524, 1526 i 1528, però la reservem per l'apartat dedicat al cant de les pàssies d'un estudi que estem preparant sobre els cantors.

Antoni Salvat tingué cura del contingut dels llibres del cor i de la seva revisió. Així ho palesa l'albarà que va redactar el 4 d'agost de 1524:

Jo Antoni Salvat prevere confès haver rebut de vos mossèn / Vicens Sorts canonge de Barcinona y procurador dels / aniversaris tres lliures dich III 11. les quals / ha paguades per comissió del venerable Capítol / y són per lo offici de Sant Sever per lo faristol major / y per la llegenda de Sancta Madrona y per responsos de cor / pore Christi y per perguamins y scriure, les quals tres / lliures reb de voluntat de mestre Johan Minguarro scriptor / de dita Seu y per la veritat fach lo present de mà mia / a IIII de agoust any 1524⁶⁶.

L'aspecte docent del mestre Antoni Salvat a l'escola catedralícia va ser, sens dubte, una important faceta. Entre els anys 1521 i 1528 va formar cantors i polifonistes, ultra la tasca pedagògica que l'obligava a ensenyar cant pla als beneficiats i canonges que ho desitgessin i la formació musical dels escolans cantors de la Seu.

El 3 de desembre de 1521 donava llicència al castellà Gundinsalvo Alfonso per a ensenyar a Barcelona cant pla, polifonia i contrapunt a un nombre de deixebles no superior de deu⁶⁷. El 28 de febrer de 1523 concediria a Pere Miquel d'Archs, àlies Socarrats, permís per a ensenyar *artem musice*, és a dir, cant pla, polifònic i contrapunt, i a més a més, en el seu cas, les teories renaixentistes de les proporcions⁶⁸.

Alfons Asquer *studenti in artibus* fou llicenciat per Antoni Salvat el 31 d'agost de 1523, també per a la docència del cant, a un nombre limitat de dotze alumnes, pel mes de setembre⁶⁹.

De l'any 1524 servem testimoni que va donar *licentia cantandi et docendi artem cantandi*⁷⁰ a Pere d'Antiu el 8 d'agost⁷¹, a Miquel Joan d'Archs⁷² i Martí Gil⁷³ el 24 del mateix mes. De les llicències que concedí l'any 1526 n'hem servat tres, de les quals solament una porta el nom del cantor. Aquesta data del 6 de juny de 1526 i l'atorgà al prevere

⁶⁶ ACB: LL.A.A. 1523-1525, f. 132.

⁶⁷ Vegeu l'Ap. Doc. 11.

⁶⁸ Vegeu l'Ap. Doc. 12.

⁶⁹ Vegeu l'Ap. Doc. 13.

⁷⁰ *Incipit* documental que en molts casos ha arribat sense cap més informació en els manuals de Joan Vilana.

⁷¹ ACB: Joan Vilana, 1524-1525, f. 127.

⁷² *Id.*, f. 133.

⁷³ *Id.*, f. 132v.

Joan Albiol⁷⁴. L'any següent, el 22 d'agost, llicencià a Felip Sas, clergue lleidatà, perquè exercís *in ecclesiam palatii gubernatoris*⁷⁵ fins al proper nadal de 1527.

El burgalès Garcia Govantes dos anys abans de regir el magisteri de cant de la Seu, va rebre llicència del mestre Antoni Salvat per exercir sense cap limitació, el 20 de juliol de 1528:

Die lune XX mensis julii anno / a nativitate Domini MDXXVIII. / Licentia concessa per magistrum / cantus domino Garcie Vonantes / Noverint Universi, ex ego Anthonius Salvat magister cantus / sedis Barcinone / dedit licentiam / domino Garcie Garcie (sic) / Vonantes presbytero / burgensis ut possit / docere cantum in / quocumque genere / quibus cumque addice/re volentibus⁷⁶.

L'última llicència concedida per Antoni Salvat registrada a la documentació catedralícia, fou atorgada al clergue Felip Cots i data del 9 de desembre de 1528⁷⁷.

Una simpàtica anècdota acompanya les darreres notícies d'Antoni Salvat a la Seu. Els obrers li havien encomanat aquell any l'adquisició d'un cigne:

Agost MDXXVIII / Dijous a XVIII donam al mestre de cant sis sous y / són per una signa que compram menant-ho mossèn Des/plà obrer major⁷⁸.

Antoni Salvat regentà el càrrec de mestre de cant fins als darrers dies de la seva vida. La mort el sorprengué en els últims dies de la primera quinzena de febrer de 1530. La secció de «Rebudes dret cossos y albats» i les «Rebudes del maner» per les sepultures del Capítol de la Sagristia de la catedral, recullen la sepultura capitular que li va dispensar la Seu el 15 de febrer de 1530:

Dimarts a XV / II cossos la un de Capítol / M^o Antoni Salvat mestre de cant de la present sglésia...⁷⁹

A XV rebem dels sots obres sinc sous per la / sepultura de Capítol de M^o Ant^o Salvat mestre / de cant de la present sglésia V s. / Més rebem per lo terç dia y cap d'any / de dita sepultura VI s⁸⁰.

⁷⁴ *Id.*, 1525-1526, f. 146. Els anònims als fols. 90 i 168v.

⁷⁵ Vegeu l'Ap. Doc. 14.

⁷⁶ *Id.*, f. 131.

⁷⁷ *Id.*, f. 150v.

⁷⁸ ACB: LL.O. 1527-1529, f. 46v.

⁷⁹ ACB: LL.C.S. 1529-1531, f. 24v.

⁸⁰ *Id.*, f. 47.

6. *Garcia Govantes mestre de cant de les Seus de Barcelona (1530-1534) i Vic (1532-1539)*

La mort d'Antoni Salvat degué anar precedida d'una malaltia que el va apartar del servei musical de la catedral. El *succentor* i antic mestre del cant Joan Gallard es veié de nou obligat a assumir amb caràcter interí les funcions del mestratge en el decurs de l'any 1529 al 1530. Així ho palesa l'assignació que va rebre de la Sagristia i l'albarà corresponent que signà⁸¹:

Dit dia donam a mossèn Joan Gallart *succentor* / cinquanta dos sous, los vint y dos per las com/pletas de Santa Eulàlia, per los cantós, y los / trenta per lo salari de mestre de cant perque no'y a/via mestre y ell feya l'ofici, y per fer apor/tar la estella al cor... II 11. XII s.⁸²

El període de transició fins a la troballa d'un nou mestre fou breu. Joan Gallard exercí en funcions pel temps d'un any just. El nou mestre de cant es dona a conèixer en la documentació catedralícia a partir del 21 d'abril de 1531, data en la qual el burgalès Garcia Govantes signava el seu primer albarà als administradors de la Sagristia:

Yo García Govantes maestro de canto/ conosco aber recebido de vosotros / señores sacristanes cinquenta y /dos sueldos digo dos libras y do/ze sueldos son los XXII s. por las / cumpletas de la Quaresma de Santa / Eolàlia para los cantores, los XXX s. / para mi salario por azer traer la / estella al coro por las lecciones / de matines y porque es verdad / ago el presente albarán de mi mano / a los XXI de abril de milDXXXI⁸³.

Les seves paraules permeten situar la data de la seva entrada pels volts del mes de maig de 1530, prenent el relleu de Joan Gallard. Efectivament Garcia Govantes —que havia rebut d'Antoni Salvat llicència per exercir el magisteri de cant l'any 1528— actuava com a mestre de cant de la Seu ja al 1530. Els dies 20 i 26 de novembre d'aquell any sots-signava dos rebuts dels beneficiats Joan Sellés i Pere Ortiz —organista un any abans de l'arribada de Pere Alberch— respectivament, per dues setmanes de dedicació al cor catedralici, qui sap si per impossibilitat o absència del titular⁸⁴.

Garcia Govantes, com els seus antecessors, rebia la suma destinada

⁸¹ Vegeu l'Ap. Doc. 15.

⁸² ACB: LL.C.S. 1529-1531, f. 77.

⁸³ ACB: LL.A.S. 1529-1531, f. 28.

⁸⁴ Vegeu els Ap. Doc. 16 i 17.

als cantors de les pàssies de Setmana Santa i als escolans cantors de les misses de la capella de Santa Eulàlia, tal i com ho testimonia la documentació servada, en els anys 1531, 1532 i 1534⁸⁵.

L'estada de Govantes a la Seu de Barcelona es va veure interrompuda l'any 1532. Curiosament aquell any va percebre la paga que li pertocava, pel magisteri del cant, el 30 de març i no a finals d'abril com era usual⁸⁶. Aquest avenç obeiria probablement a la necessitat de comparèixer en una data propera a la Seu de Vic per rellevar a Gabriel Gual⁸⁷ en el seu magisteri. El Capítol vigatà va concedir a Garcia Govantes el mestratge del cant de la seva Seu al juliol de 1532⁸⁸.

Govantes restà a Vic l'any de 1532 a 1533. No cal dir que una immediata qüestió s'obre amb aquest fet. ¿Va tenir cura, en aquest primer període, de la formació musical del jove Pere Alberch —el qual tindria llavors quinze anys d'edat— abans que aquest anés a València al costat del seu oncle organista Pere Vila?

L'absència de Garcia Govantes a la Seu de Barcelona fou subsanada momentàniament per Pere Nicolau Pererol, el qual constatava com era un *altre dels tres regint lo mestrat* en aquest albarà de la Sagristia:

Jo Pere Nicolau Parerol prevere beneficiat / de la Seu altre dels tres regint lo mestrat de / cant de dita Seu he rebut de vosaltres senyors / Sacristans ya nomenats per las completas de Santa Eulàlia se reparteix entre los cantós en la Coresma de / vint y dos sous, e més trenta sous per la stella de les / matines quottidianes e per la veritat fas lo present / de mà mia a XVI de abril 1533⁸⁹.

¿Quins eren aquests tres mestres de cant? Podria tractar-se del propi Govantes que no renuncià al seu càrrec, del *succentor* Joan Gallard que ja l'havia precedit i del propi Pererol. Caldria també considerar la possibilitat que el futur mestre de cant de la Seu, Joan Borgunyó, es trobés ja entre ells, malgrat el silenci documental.

Garcia Govantes va mantenir la seva vinculació al mestrat de Barcelona fins l'any següent. El 6 d'abril de 1534 rebia d'aquesta manera el pagament dels Aniversaris pels cantors de les pàssies de Setmana Santa:

⁸⁵ Documentació que estudiaré en un proper article dedicat als cantors.

⁸⁶ Vegeu les Taules VII i VIII.

⁸⁷ Servem testimoni de la seva presència a la Seu de Vic des de l'any 1516, al costat de l'organista Pere Vila.

⁸⁸ Vegeu l'Ap. Doc. 18.

⁸⁹ ACB: LL.C.S. 1531-1533, f. 86v.

E rebut yo Gartia Govantes mestre de cant / per la pàssia dite dimecres sant vuyt sous / y sis dinés del any treynta quatre fet / de mà mia a VI de abril⁹⁰.

La setmana següent li era atorgat per la Sagristia el sou íntegre pel mestratge de l'any 1533-1534⁹¹. A partir de l'abril d'aquest últim any Govantes ja no figura més com a mestre de cant de la Seu. En el seu lloc trobarem a Joan Borgunyó, l'home que amb el seu exercici va abastar els quaranta-sis anys de la vida de l'il·lustre organista vigatà Pere Alberch, en el mateix marc de la catedral de Barcelona.

Per la seva part Garcia Govantes retornà a Vic, on el Capítol, reunint el 29 d'abril de 1536

...unanimiter et conforme nemine discrepante atten/dentes idoneitatem peritiam vocem ac habilitatem infrascripti Garcie Govantes / assignarunt et contulerunt eidem Garcie Govantes presbitero diocesis Burgensis / regni Castelle officium magistri cantus et cantorie maioris sive de coro / domini Episcopi noviter unitum et reformatum ipsum tanquam idoneum et peritum / in cantu plano organo et de contrapunt ac sufficientem ad intonandum / ratione dicte cantorie et docendum pueros sive corés ratione dicti magistratus...⁹²

Govantes gaudia a la Seu de Vic dels nombrosos rèdits del benefici de Santa Anna, unit al càrrec de mestre de cant⁹³. El 9 de març de 1537, al cap d'un any del seu nou establiment a Vic —potser trobant-se malalt—, va expressar les seves últimes voluntats⁹⁴. Qui sap si per aquest motiu va disposar de l'ajut de Tomàs Gonsalbo⁹⁵ —prevere probablement d'origen castellà i potser vinculat a ell de temps enrera—, el qual rebia la seva paga del Nadal de 1539 com a *assesionari del m^o Govantes*⁹⁶. El primer de març d'aquell mateix any finia el seu segon trieni de mestre de cant de la catedral de Vic. El Capítol vigatà va designar llavors un nou mestre, Jaume Madriguera⁹⁷, donat que el període corresponent a Garcia Govantes *diem suum*

⁹⁰ ACB: LL.A.A. 1533-1535 f. 46v.

⁹¹ Vegeu les Taules VII i VIII.

⁹² Vegeu l'Ap. Doc. 19.

⁹³ ACV: *Rúbrica del llibre comú I de 1530 a 31 de Pere Pares*, s.f.

⁹⁴ ACCV: *Pergamins 1537-1554*, s.n. Garcia Govantes atorgà a Bertomeu Virgili i als seus successors el mas Nadal i diverses terres i hisendes vinculades al benefici de Santa Anna *cantoriae maiore ecclesie Vicense unitus*.

⁹⁵ ACB: LL.O. 1539-1540 i LL.A. 1538-1540, s.f. Gaudia dels beneficis de Sant Bernat de la Seu i de Sant Joan de l'església del castell de Montornés.

⁹⁶ ACV: LL.A. 1538-1540, s.f.

⁹⁷ *Id.*, rep les pagues dels anys 1539 i 1540 com a mestre de cant de la Seu de Vic.

*clausurat extremum*⁹⁸. Qui sap si la mort se l'endugué aquell mateix any. Gairebé no coneixem dades biogràfiques de la vida del mestre burgalès. Es pot suposar que, malgrat la seva incorporació a la vida musical de la Seu de Vic, a Barcelona hi restava alguna persona vinculada a ell. Podria ser aquest el cas de Caterina Govantes —¿potser una seva germana?— que va ésser sepultada a Barcelona a l'any 1549⁹⁹.

II. El mestre de cant Joan Borgunyó coetani de l'organista Pere Alberch a la catedral de Barcelona (1534-1584)

1. Sobre l'hipotètic origen vigatà de Joan Borgunyó i l'inici de la seva relació amb Pere Alberch

Poca cosa sabem sobre la vida de Joan Borgunyó abans de la seva arribada a Barcelona. Tal i com havia suggerit a l'inici del capítol anterior, no seria desencertat suposar un hipotètic origen vigatà d'aquest músic.

El paper i el pes de les famílies Alberch, Ferrament i Vila d'aquella ciutat és d'una gran importància per a l'estudi de la vida musical catalana en el Renaixement. Pere Alberch arribarà a ocupar el càrrec d'organista de la Seu de Barcelona dos anys després de la incorporació de Joan Borgunyó al magisteri del cant. Ell mateix succeiria en aquest ofici a Garcia Govantes que en aquelles dates es trobava ja a la catedral de Vic.

La interrelació entre ambdues Seus es veié potenciada en gran manera a partir del primer terç del Cinc-cents. Joan Borgunyó fou mestre de cant de la catedral de Barcelona de 1534 a 1584, cinquanta anys que van precedir i sobrepassar en dos, respectivament, els quaranta-sis de la vida de l'organista Pere Alberch a Barcelona. La trobada d'aquelles dues figures dins del mateix marc catedralici donaria un relleu de primer ordre a la pràctica musical de la Seu de Barcelona.

El paral·lelisme entre les dues vides podria venir ja precedit d'un coneixement previ que potser datava de llur infantesa. Les dades que semblen apuntar vers l'hipotètic origen vigatà de Joan Borgunyó són diverses. En primer lloc, com ja havia comentat anteriorment, l'existència de diferents focs o llars amb aquest cognom a les rodalies de Vic en el trànsit dels segles xv al xvi, obren una via que —donada l'absència documental sobre aquest aspecte —podria explicar la proveniència de

⁹⁸ ACV: *Liber portorii* 6, f. 77.

⁹⁹ ACB: LL.O. 1549-1551(1). A les rebudes dels òbits del dia 1 de juliol de 1549.

Joan Borgunyó. En tal cas, el fet de per si mateix hipotètic, permetria a continuació suggerir la possibilitat que l'infant Borgunyó hagués estat enviat a Vic per iniciar els seus estudis musicals, potser com un dels quatre escolans cantors.

L'oncle de Pere Alberch, Pere Vila, exercia d'organista a la Seu de Vic a les primeries del segle, i, al seu costat, Gabriel Gual tenia cura de l'escola de cant. Qui sap, doncs, si el primer contacte entre ambdós músics s'esdevingué ja a la seva infantesa. Pere Vila gaudia d'un reconegut prestigi organístic i compositiu en el primer terç del segle, i fou ell qui, de fet, va preparar l'entrada del seu nebot a la catedral de Barcelona. El seu parer i consell era fidelment seguit pels capitulars barcelonins, i podia també haver influït en la incorporació de Joan Borgunyó, donat l'hipotètic record de les seves aptituds musicals de quan residia a Vic.

Una altra possibilitat que apunta l'origen vigatà de Joan Borgunyó rau en la presència documentada d'un prevere de Vic, Miquel Borgunyó, beneficiat de Sant Climent a la Seu de Barcelona¹⁰⁰, i de Sant Antoni a l'església de Sant Miquel, sufragània de Sant Pere de Gelida¹⁰¹. Encara que no hem pogut corroborar documentalment si hi havia alguna vinculació de parentiu entre Miquel i Joan Borgunyó, la qüestió resta oberta.

L'historiador J.M. Madurell recull la presència d'un mestre de dansa anomenat Joan Duran Burgunya a Barcelona els anys 1537 i 1541¹⁰². Malgrat l'afinitat musical caldria, però, pensar en un personatge vinculat amb uns orígens flamencs, atenent al fet que el seu segon cognom designaria el lloc de provenença. Més encara si tenim present la vinguda a terres catalanes de molts artistes d'aquells països al llarg dels segles xv i xvi.

2. Joan Borgunyó mestre de cant de la Seu. Procés històric de 1534 a 1564

El pas de Garcia Govantes a Joan Borgunyó en el magisteri de cant de la Seu es produí pràcticament sense interrupció. A l'octubre de 1534 Borgunyó rebia la suma equivalent a quatre mesades de servei:

Yo Johan Borgunyó mestre de cant e rebut / del Sor. Canonge

¹⁰⁰ ACB: *Llibre de fàbrichas / són degudas a la / obra de la Seu*, 1537-1547, f. 51v.

¹⁰¹ ACB: *Llibre de las collations*, 1537-1572, f. 41.

¹⁰² MADURELL, J.M., «Documentos para la historia de músicos, maestros de danza, instrumentos y libros de música (siglos XIV-XVIII)», *Anuario Musical*, vol. V, C.S.I.C., I.E.M., Barcelona, 1950.

Sellés quatre ducats en / paga y porrata del que-l reverent capítol / me mane donar de mà mia a dos de octu/bre 1534¹⁰³.

Aquesta paga obeïa probablement a l'exercici del magisteri dels mesos de juny, juliol, agost i setembre de 1534. També es podria interpretar com la paga corresponent al període comprès entre l'octubre de 1534 i el gener de 1535, donat que el següent albarà redactat per Joan Borgunyó pels administradors dels Aniversaris data del 16 de febrer de 1535. De tota manera, tot i que aquesta sembli ser la interpretació més adient per tal de justificar el buit documental dels albarans dels mesos d'octubre a gener, em resisteixo a considerar-la en ferm, ja que en cap cas es constata un avenç del pagament de les despeses pròpies del mestre de cant en els llibres de l'administració interna de la catedral.

A partir de l'any 1535 apareix de forma regular la paga d'un ducat¹⁰⁴ mensual al mestre de cant, entre els diferents albarans de la secció de les despeses de caràcter extraordinari dels Aniversaris de la Seu. Cap a la segona meitat del segle els trobarem ja ordenats de forma sistemàtica sota l'epígraf «mestre de cant».

De la mateixa manera que els seus predecessors, Joan Borgunyó rebia cada any la suma de dues lliures i dotze sous dels administradors de la Sagristia, per la responsabilitat musical dels oficis de Completes a la capella de Santa Eulàlia i per les Matines en el cor catedralici¹⁰⁵:

Yo Johan Borgunyó mestre de cant / de la present yglésia confès
haver / rebut dels senyors de sacristans / sinquanta dos sous dic II 11.
XII s. / los quals són vint y dos per les / Completes de Sanct-Aulària
y los / trenta per mon salari de fer portar / la estella y perch'és la
veritat ne fas / lo present albarà de mà mia lo primer / d-abril any
1535¹⁰⁶.

La dedicació del mestre Borgunyó al magisteri de cant de la catedral de Barcelona va abastar tota la seva vida. Els cinquanta anys compresos entre 1534 i 1584 es veieren pràcticament ininterromputs fins al moment de la seva jubilació i posterior successió d'Andreu Vilanova al 1584¹⁰⁷.

Dos anys més tard trobem Joan Borgunyó fent sonar els orgues de la

¹⁰³ ACB: LL.A.A. 1533-1535, f. 75v.

¹⁰⁴ Equivalia a una lliure i quatre sous.

¹⁰⁵ Vegeu la Taula IX.

¹⁰⁶ ACB: LL.A.S. 1533-1535, f. 28v.

¹⁰⁷ Vegeu la Taula X.

capella de Santa Eulàlia a les Completes de la Quaresma. De fet, el jove Pere Alberch havia estat designat ja organista de la Seu, però en aquelles dates es trobava probablement de viatge de tornada de València on va veure per penúltima vegada el seu oncle Pere Vila.

Més e rebut yo Johan Borgunyó sinc / sous per sonar l'orgue de Sancta Eulàlia a les / Completes de la Coresma, de mà mia / a VI de abril 1537¹⁰⁸.

Joan Borgunyó posseïa, sens dubte, una sòlida formació musical i també humanística, adquirida possiblement a l'escola catedralícia de Vic. El domini de l'escriptura era en aquella època un símbol i una prova evident d'il·lustració i de cultura, a la qual no hi tenien accés la gran majoria dels sectors laics de la població. Al llarg de la seva vida el veurem redactar tota mena de rebuts i albarans per a menestrals i persones de condició humil que no sabien de lletra. Així, per exemple, el 23 d'abril de 1537 redactava per al peraire Jaume Sala un albarà «per dues robes de terra»¹⁰⁹ que li havia comprat la Sagristia.

Com l'organista Pere Alberch, Joan Borgunyó residia en un dels habitatges del carrer del Paradís, propietat de la catedral barcelonina. Ambdòs personatges van viure alguns anys en el mateix carrer juntament amb molts dels capitulars de la Seu.

Les cases dels canonges es donaven les mans les unes a les altres, podríem dir, i cloïen el temple dintre l'anella. Així, el barri de la Seu era com un claustre conventual tot just obert al pas reposat dels devots habituals i a algun aqueferat que en feia la travessia per drecera. Només de tant en tant alguns menestrals —llibreters, freners, tapiners— s'arriscaven a plantar obrador o botiga en aquell veïnatge, i algun notari o barber s'encabia, rellogat, a les cases eclesiàstiques del barri¹¹⁰.

El mestre Borgunyó vivia, doncs, també com Pere Alberch i potser al mateix indret on feia pocs anys havien residit Gabriel Terrassa i Joan Ferrer:

E més pos haver rebut de mossèn Burgunyó mestre de cant de la present Seu VI s. per / una anyada del loguer del carrer de paradís que comensa en juliol 1538 / lo any presedent no ces pagat per star complet¹¹¹.

¹⁰⁸ ACB: LL.A.S. 1535-1537, f. 48v.

¹⁰⁹ *Id.*, f. 110v.

¹¹⁰ DURAN I SANPERE, A., *Barcelona i la seva història*, vol. 1, Doc. de cultura-2, Ed. Curial, Barcelona, 1973, p. 382.

¹¹¹ ACB: LL.C.C. 1537-1539, f. 19v. i 1539-1541, f. 22v.

El prevere Miquel Masferrer rebia a l'octubre de 1538 l'assignació mensual d'un ducat que corresponia al mestre de cant¹¹². Ignorem el motiu d'aquesta absència de Joan Borgunyó al magisteri. Dos anys més tard, al 1540, fou proveït dels beneficis de Santa Helena, Sant Mateu i Sant Esteve de les capelles dels claustrs de la Seu per defunció del seu últim obtentor Jeròni Castellar¹¹³.

Entre el desembre de 1541 i el gener de 1542 redactava de nou un albarà per a un «tirador de terra» anomenat Joan Vicens, el qual havia tret «trenta vuyt càrregues / de terra davant la Seu»¹¹⁴.

La vida eclesiàstica del mestre Borgunyó es veié gratificada amb l'atorgament de diferents prebendes de beneficis i capellanies. El 3 de març de 1542 era proveït del benefici de Sant Jaume de la parroquial de Caldes de Montbuí i de dos nous beneficis a la mateixa Seu, el de Sant Climent i el segon de Sant Bertomeu del claustre, per defunció de Joan Mulner. El 15 de febrer de l'any següent obtenia el de Sant Joan de la Torra de la Vilanova de Sant Cugat del Vallès, per òbit de Joan Verdaguer¹¹⁵.

El mateix Nicolau Credença —el conegut pintor napolità establert a Barcelona— va sol·licitar del mestre Borgunyó la redacció d'un dels seus albarans:

Present mí Johan Burgunyó rebé mestre / Nicolau de Credensa pintor, trenta sous y són / per pintar dos escudets per a les alimàries del príncep, de ma mia / de voluntat de dit Nicolau de Credensa / a XII de noembre de 1543¹¹⁶.

Era consuetud que davant l'elecció d'un nou bisbe a la Seu tots els canonges i beneficiats vinculats a ella aportessin una suma de set lliures i deu sous per a la seva possessió episcopal. Així ho féu el mestre Borgunyó el 12 de juny de 1546 pel bisbe vigatà Jaume Caçador¹¹⁷. El desembre d'aquell any redactava de nou un albarà pel mestre fuster Jaume Montseny¹¹⁸. El 29 d'abril de 1547 fou proveït amb un nou benefici, el de l'ermida de Santa Maria de Burg de Castelló d'Empúries¹¹⁹. Aquell mateix fou portador de les despeses del funeral

¹¹² ACB: *LL.A.A.* 1537-1539, f. 67v. Vegeu la Taula XI.

¹¹³ Ap. Doc. 20 i 21.

¹¹⁴ ACB: *LL.O.* 1541-1543, f. 64.

¹¹⁵ Ap. Doc. 22, 23 i 24 respectivament.

¹¹⁶ ACB: *LL.A.C.* 1541-1543, f. 30.

¹¹⁷ ACB: *E.M.N.* 1545-1546, f. 122.

¹¹⁸ ACB: *LL.A.O.* 1545-1547, f. 83v.

¹¹⁹ ACB: *Llibre de las collations*, 1537-1572, f. 70v. Juntament amb els beneficis de Caldes de Montbuí i Sant Cugat del Vallès, vegeu també el *Llibre de fàbrichas / són*

de «madona Elisabeth Candia, pagat port de drap / ciris y toquar al hòbit», el 4 de juliol¹²⁰, i també el retentor de les capes corals¹²¹. A l'any següent redactava, el 5 de març de 1548, un nou albarà pel fuster Jaume Montseny¹²². El desembre ho feia pel mestre de cases Antoni Carbonell en qualitat de testimoni¹²³, i a l'abril de 1549 escrivia un albarà pel ferrer Antoni Traner¹²⁴.

Joan Borgunyó tenia cura de les rendes del primer benefici de Sant Andreu de la Seu que posseïa el canonge Çagarriga¹²⁵, i alhora el beneficiat Miquel Castelló actuava de procurador seu:

Jo Miquel Castelló prevere beneficiat / en la Seu de Barcelona actor y procurador de mossèn / Juan Burgunyó prevere curador dat i assignat en las rendes del / primer benefici de Sant Andreu / anex al canonicat obté mossèn Gaspar / Sagarriga en dita Seu...¹²⁶

Miquel Castelló va substituir al mestre Borgunyó els anys 1558 i 1564 en les seves funcions musicals, com veurem més endavant. Joan Borgunyó nomenava, el 16 de novembre de 1549, Antoni Brunet procurador seu per a la tramitació d'unes lletres a la cúria de Roma¹²⁷. Dos anys després, al desembre de 1551, sorgirà la figura d'un suplent de Joan Borgunyó en el magisteri de cant, a través dels comptes dels administradors dels Aniversaris:

E rebut yo Andreu Vilanova per / lo mes de desembre 1 11. IIII s¹²⁸.

La possibilitat que aquest Andreu Vilanova, encarregat ara d'omplir l'absència temporal de Borgunyó, fos el mateix personatge que amb idèntic nom i cognom actuarà d'ajudant i el succeirà a la seva mort, l'estudiarem més endavant. De fet, ignorem el motiu de l'absència de Borgunyó. La documentació catedralícia no fa esment de res que permeti esbrinar-ho. El cert és que al gener de 1552 el mestre Borgunyó torna a figurar en els canals administratius de la Seu com a mestre de cant i de forma ininterrompuda fins al 1558.

degudas a la / obra de la Seu, 1537-1547, f. 37v., i el Memoriale quorundam ecclesiasticorum qui / ratione annotarum beneficiorum suorum / fabrice ecclesie barchinonense obligati / sunt, papers solts.

¹²⁰ ACB: LL.O. 1547-1549(1), f. 4.

¹²¹ Vegeu l'Ap. Doc. 25.

¹²² ACB: LL.A.S. 1547-1549, f. 56.

¹²³ ACB: LL.A.O. 1547-1549, f. 165.

¹²⁴ Vegeu l'Ap. Doc. 26.

¹²⁵ Vegeu l'Ap. Doc. 27.

¹²⁶ *Id.*, f. 8.

¹²⁷ ACB: E.M.N. 1548-1549, f. 105v.-106.

¹²⁸ ACB: LL.A.A. 1551-1553, f. 70.

En el decurs del bienni 1557-1558 Joan Borgunyó s'absentà de la vida musical de la catedral des de l'abril fins a l'agost de 1558, també sense explicació evident. Aquests mesos van ser coberts per Lluís Joan Valtà i Miquel Castelló. El primer figurava ja entre els beneficiats cantors de les pàssies de la Setmana Santa des de l'any 1549 fins al 1558¹²⁹. És probable que ja abans de l'abril de 1558 exercís interinament el mestrat de cant, tot i que el seu titular consti encara en els llibres econòmics. Així el 28 d'abril d'aquell any Lluís Joan Valtà rebia les dues lliures i dotze sous que la Sagristia consignava al mestre de cant:

Jo Luís Johan Valta tinc rebut per mans / dels seños segristans
mossèn Gervasi Oliba / y Gaspar Holesa vint y dos sous y són / per
les completes de Santa Eulàlia de la / Coresma pasada, fet de mà mia a
/ XXVIII de abril de 1558. / Més jo sobre dit he rebut de vosaltres /
sobre dits per lo salari de fer portar la estella al cor trenta sous fet / de
mà mia dit dia y any 1558¹³⁰.

L'inici de l'estada de Valtà és del tot imprecís, car l'esmentat document permet suposar que el seu exercici comprenia ja des de l'abril de 1557. Lluís Joan Valtà va morir, però, pocs dies després de la redacció de l'anterior albarà. El dimarts 17 de maig de 1558 el seu cos era soterrat amb sepultura capitular a la Seu:

...Vi cossos hun de capitol de mossèn Loys Valta / prevere...¹³¹

El decés de Valtà durant l'absència del mestre Borgunyó va obligar a cercar un nou substitut. Miquel Castelló, beneficiat i antic procurador de Borgunyó, i també dels administradors de la capella de Sant Sever¹³², va prendre el relleu de Valtà pels mesos de maig a agost d'aquell any:

Jo Miquel Castelló prevere he / rebut per lo mes de maig / juny y
juliol ha servit lo /mestrat tres ducats fet / de mà mia a 4 de octubre /
de 1558 los quals he rebuts / del Sr. Paborde Dara¹³³.

¹²⁹ ACB: *LL.A.A.* 1547-1549, f. 51; 1549-1551, f. 50; també 1551-1553, 1555-1557 i 1557-1559. Lluís Joan Valtà fou castigat el 3 de juny de 1549 per desobediència i males paraules amb el *praecentor* Francesc Ferrer; vegeu al mateix arxiu el *Llibre de les Baquetes*, f.68, i *E.M.N.* 1548-1549.

¹³⁰ ACB: *LL.A.S.* 1557-1559, f. 37. Vegeu també *LL.C.S.* 1557-1559, f. 67v. a on hom recull l'esmentada despesa.

¹³¹ ACB: *LL.C.S.* 1557-1559, f. 19.

¹³² ACB: *LL.A.A.* 1557-1559, fs. 10 i 46 respectivament.

¹³³ *Id.*, f. 73v.

Jo Miquel Castelló prevere / he rebut de V.M.Sor. / mossèn Domènech per lo mes / de agost de 1558 serví lo / dit mestrat un ducat, dic 1 11. IIII s¹³⁴.

Joan Borgunyó es degué incorporar a la vida de la Seu a partir del setembre d'aquell any, després de cinc mesos d'absència.

El 3 d'agost de 1560 va renunciar a les rendes del primer benefici de Santa Helena de la Seu en favor de mossèn Andreu Vila¹³⁵. No sabem de cert si aquest últim era, de fet, el mateix canonge homònim que residia a Vic en aquelles dates i que estava familiarment vinculat a les famílies Alberch, Ferrament, Ferran i Vila d'aquella ciutat.

Dels anys 1560 i 1564 hem servat testimoni de dos rebuts de Joan Borgunyó al procurador dels Aniversaris, que ens han arribat incomplets i fragmentaris¹³⁶. Tractarien potser, d'afers econòmics en relació a les rendes d'algun dels diversos beneficis que gaudia com a beneficiat.

3. Els darrers vint anys de Joan Borgunyó al magisteri de cant de la Seu: de 1564 a 1584

La divisió d'aquests llargs cinquanta anys d'exercici de Joan Borgunyó en tres períodes obeeix a un motiu purament metodològic. He considerat còmode i adequat englobar per una banda els primers trenta anys —període de consolidació del seu mestratge— al costat de l'organista Pere Alberch, vers la maduresa de la relació entre els dos personatges, que suposem units per una amistat pretèrita.

En el segon període —repeteix que convencional pel que fa a la datació— predomina la faceta docent de Joan Borgunyó.

Les notícies relacionades amb el món dels escolans cantors —dels quals tenia la responsabilitat absoluta de llur subsistència i formació humana i musical— són força abundoses, i les tractaré en un estudi general dedicat al funcionament i constitució de la Capella de Cant de la Seu. És una llàstima no haver conegut cap testimoni compositiu del mestre Borgunyó. Sens dubte, la seva obra havia d'estar impregnada de qualitat i bellesa, i la devia alternar amb la del seu amic organista, tant en els oficis litúrgics com a les diades més relaxades. La conjunció de les tasques docents de Borgunyó, des de l'escola de cant, i d'Alberch, des de l'orgue, havia de nodrir una excel·lent escola de cantors organistes i compositors dins la Catalunya del Cinc-cents.

Una nova absència de causa desconeguda va apartar Joan Borgunyó

¹³⁴ *Id.*, f. 62v.

¹³⁵ Vegeu l'Ap. Doc. 28.

¹³⁶ ACB: *Francesc Sunyer*, 1560-1561, f. 163v. i 1563-1564, f. 221.

de la Seu els mesos de juny, juliol i agost de l'any 1564. Miquel Castelló, que ja l'havia substituït sis anys abans i que seria probablement un deixeble avançat, va ocupar de nou el seu lloc:

Jo Miquel Castelló prevere regint lo mestrat / he rebut de V.M.Sor. mossèn Domènech / per determinació feta per lo reverent Capítol / a 6 present mes de julioll, dos / ducats dich II 11. VIII s. y són per las / messades de juny y julioll del present / any 1564 fet de mà mia a 9 de agost / de 1564¹³⁷.

Constatem el fet curiós que els dos trimestres en els quals el mestre Borgunyó s'allunyà de la vida de la Seu, tant el 1558 com ara el 1564, corresponen a la mateixa època de l'any. Fins ara no hem pogut justificar documentalment aquestes dues absències estiuenques. Com sis anys enrera, Joan Borgunyó es reincorporava a la seva tasca musical en el mes de setembre.

El 27 d'octubre de 1569 un afer pendent —relatiu a l'usdefruit dels rèdits de la capellania de Santa Maria de Vic— va obligar a Borgunyó a fer efectiva al canonge Pau Puigventós la suma de vuitanta-quatre lliures, segons la deliberació presa per l'auditor de la cúria romana el 4 de juliol d'aquell mateix any¹³⁸.

Caldria potser qüestionar fins a quin punt ambdues absències estiuenques de Joan Borgunyó dels anys 1558 i 1564 no estarien relacionades, la primera amb la resignació del benefici de Santa Helena a Andreu Vila i la segona amb la capellania de Burg a Pau Puigventós. Si tenim present la hipòtesi suggerida sobre l'origen vigatà de Borgunyó, seria factible creure que aquestes dues absències en període d'estiu poden relacionar-se amb els dos afers eclesiàstics ja esmentats i, per tant, amb dos viatges a les seves terres nadiues.

El veredict de la cúria romana sobre l'expoliació de la capellania a favor de Puigventós no hauria de significar cap mena de descrèdit envers Borgunyó. A l'octubre de 1571 Joan Borgunyó era un dels candidats proposats per a accedir a una canongia vacant per la defunció del domer Francesc Vila de la catedral de Barcelona. Dotze anys abans l'organista de la Seu, Pere Alberch, havia estat elegit canonge pels mèrits i qualitats que reunia la seva persona. Pensem que, donat el prestigi social i eclesiàstic que gaudia la figura d'un canonge, és necessari remarcar la importància del fet que tant un organista com un mestre de cant poguessin tenir obertes les portes de la jerarquia eclesiàstica.

¹³⁷ ACB: *LL.A.A.* 1563-1565, f. 63v-64. *Id.*, pel mes d'agost.

¹³⁸ ACB: *E.M.N.* 1569, f. 76 i *Francesc Sunyer*, 1569-1570, f. 170v.

El 2 d'octubre de 1571 havien estat proposats pels capitulars el mestre de cant Joan Borgunyó, el síndic Gabriel Ferran i l'il·lustre teòleg vigatà Joan Vila per la canongia vacant. L'elecció recaigué sobre el darrer dels aspirants¹³⁹.

El 18 de desembre d'aquell mateix any entre els marmessors d'Eulàlia Vidala, muller del difunt Francesc Vidal, causídic de la ciutat, hi figurava «lo venerable mossèn Joan Borgunyó prevere beneficiat en la Seu de Barcelona»¹⁴⁰. Ignorem, però, si va existir alguna vinculació de parentiu entre la família Vidal i Joan Borgunyó.

A l'any següent i amb motiu del nou nomenament del bisbe Martí del Villar, el mestre de cant, així com la resta dels eclesiàstics relacionats amb la catedral, lliurava les set lliures i deu sous per la possessió episcopal¹⁴¹.

Joan Borgunyó, com a titular de l'escola de cant i de magisteri de la catedral, va concedir diverses llicències per ensenyar polifonia a l'escola pública entre els anys 1575 i 1580. La primera que coneixem la va atorgar a Pere Espacio *presbiter lusitaneus* per un termini de dos anys. Antoni Bover, un seu nebot, representà al mestre Borgunyó en l'acte de lliurament de la llicència el 17 de febrer de 1575¹⁴².

El 21 de març d'aquell mateix any va pagar la suma de 140 lliures a Marc Puig, prevere de Sant Just i Pastor, antic procurador de la Pia Almoïna de 1547 a 1571— llevat dels anys 1561 a 1564— a raó de set lliures anyals, per vint anys d'usdefruit del benefici de Santa Helena dels claustrers de la Seu que rebia cada any l'administració de la Pia Almoïna¹⁴³.

A l'any següent tornava a satisfer les set lliures i deu sous com a beneficiat de la Seu, per la possessió episcopal de Joan Dimes Lloris¹⁴⁴.

En el decurs dels anys 1579 i 1580 va concedir dues llicències per ensenyar polifonia. Les dues, però, s'han conservat anònimes i documentalment incompletes¹⁴⁵.

Aquests darrers anys d'exercici i responsabilitat de la vida musical catedralícia del mestre Borgunyó, es van veure enfosquits pel decés del qui havia estat des de feia quaranta-dos anys el seu amic i company en els quefers musicals i quotidians de la catedral, l'organista Pere Alberch. La seva pèrdua al novembre de 1582 afectaria, sens dubte, molt profundament al mestre Borgunyó.

¹³⁹ ACB: *Llibre de la Sivella*, 1501-1624, f. 79.

¹⁴⁰ AHPB: Pau Malliol, *Primum librum testamentorum*, 1549-1580, f. 132.

¹⁴¹ Vegeu l'Ap. Doc. 29.

¹⁴² Vegeu l'Ap. Doc. 30.

¹⁴³ ACB: *E.M.N.* 1575, f. 58v. —59.

¹⁴⁴ *Id.*, 1576, f. 125.

¹⁴⁵ ACB: *Jaume Massagner*, 1579, f. 99; 1580, f. 119v.

L'endemà de la festivitat de Sant Jordi de 1583 rebia per ordre del Capítol la suma de 24 lliures de la Pia Almoïna, sense cap referència que explicités el seu motiu¹⁴⁶. El 24 de novembre d'aquell any prenia part en un tribunal examinador de les aptituds musicals dels nous beneficiats¹⁴⁷. Aquest és, de fet, l'últim testimoni servat de l'activitat extra-quotidiana del mestre Borgunyó fins a arribar a la seva jubilació, després de cinquanta anys de dedicació a la vida musical de la catedral de Barcelona.

4. Jubilació de Joan Borgunyó. L'ajudant Andreu Vilanova

Tal i com era consuetud dins la vida eclesiàstica d'aquella època, i així ho contemplaven les ordinations capitulars de la Seu, la jubilació d'un dels seus membres s'esdevenia als cinquanta anys de servei al culte diví.

L'any 1584 es complia el cinquantenari de la incorporació de Joan Borgunyó a la vida religiosa i musical de la catedral, i per aquest motiu el Capítol va eximir-lo de les seves obligacions de beneficiat, de la seva assistència als oficis culturals diurns i nocturns:

Item etiam ex causis predictis et alteris quia dictus / Ioannes Burgunyó per quinquaginta an/nos dicte ecclesie Barcinone inservivit ipsum iu/bilarunt rationem omnium distributionum eiusdem / ecclesie tam diurnarii quam nocturnarii prout / et quem ad modum alii beneficiati dicte ecclesie / iubilari consueverunt in omnibus salva / manualitate dicti officii magisterii cantus¹⁴⁸.

El mestre Borgunyó no es veuria, doncs, apartat del tot de la vida musical de la catedral. Probablement la seva avançada edat l'impedí d'assumir amb plenitud les tasques de l'escola de cant i la formació dels escolanets cantors; aquestes, sens dubte, eren unes de les facetes més sacrificades del magisteri. Segurament pensant en tot això, els capitulars reunits el 10 de setembre de 1584 van creure en l'oportunitat de donar al mestre Borgunyó un ajudant que el pogués substituir en allò que podia ja ben bé ser impossible per a la seva persona, i que quan ell faltés el succeiria en la seva tasca. L'elecció va recaure en la persona d'Andreu Vilanova

¹⁴⁶ ACB: *E.M.N.* 1583, f. 55v. i *Jaume Massaguer*, 1583, f. 53.

¹⁴⁷ *Id.*, f. 175.

¹⁴⁸ ACB: *E.M.N.* 1584, f. 109.

...presbyterum / sibi gratum et quem experientia multorum / annorum rerum magistra ad huiusmodi officium / magisterii cantus obtinendum regendum et / exercendum idoneum habilem atque sufficientem cognoverunt...¹⁴⁹

L'experiència i les aptituds de Vilanova eren abastament conegudes del capitulars. Recordem com ja al 1551 havia fet una substitució del mestre Borgunyó.

Entre els anys 1551 i 1561 no servem cap notícia de la presència de Vilanova a la catedral de Barcelona. Per contra, apareix un mestre de cant anomenat també Andreu Vilanova a la catedral de Vic de 1554 a 1557.

La possibilitat que apunta vers la mateixa identitat dels dos Vilanova és del tot factible. Insisteixo, una vegada més, en la íntima relació musical entre les Seus de Vic i Barcelona al Renaixement. Com Garcia Govantes —l'antecessor de Joan Borgunyó a Barcelona— Andreu Vilanova es desplaçà a Vic per exercir el magisteri de cant, prenent el relleu de Martí Llorenç i essent elegit pel capítol vigatà el 27 de juliol de 1554¹⁵⁰, per a un període màxim de tres anys com era habitual a la catedral de Vic. Un cop finit el trienni fou de nou elegit el 21 d'abril de 1557:

Dicto die et in dicto Capitulo fuit confirmatus officii magistratus cantus venerabile Andree / Vilanova presbytero...¹⁵¹

És de suposar que una greu i potser sobtada malaltia hagué de sorprendre al mestre Vilanova en la seva estada a Vic, quan el 4 d'octubre d'aquell 1557 va creure necessari palesar les seves últimes voluntats. Aquest fet és l'únic indici que permet pensar en l'existència d'un homònim de l'ajudant de Joan Borgunyó de Barcelona, coetani seu a la catedral de Vic. L'absència d'Andreu Vilanova dels oficis que el Capbreu celebrava per les ànimes dels difunts, ens fa creure en el guariment i superació de la malaltia que va fer sentir a Vilanova la proximitat de la mort, i que, per tant, el va impulsar a testar. El testament d'Andreu Vilanova de l'any 1557 a més de traslluir el rerafons humà i sincer de l'autor representa un interessant testimoni del repertori musical renaixentista que era conegut i interpretat a les nostres catedrals, i una prova de la contemporaneïtat i posta a punt de llurs escoles de cant:

¹⁴⁹ Vegeu l'Ap. Doc. 31.

¹⁵⁰ Vegeu l'Ap. Doc. 32.

¹⁵¹ *Id.*, f. 33v.

Item per salut i repòs de la ànima mia vull y man sie / celebrat per anima mea lo die de la mia sepultura / en dita sglésia hun trentanari de misses resades / la diade de Sent Amador, y les set misses de repòs. / E més vull y man que la missa altra de requiem / qui's celebrerà lo die de la mia sepultura sie cantade / a cant d'orgue y que sia una missa de Morales / que és a sinch de requiem y hun motet de Jaquet / que's diu aspice domine a sinch¹⁵².

Cristóbal de Morales escriví dues *Misses* de difunts, una a quatre i una altra a cinc veus. Aquesta darrera va ser editada a Roma l'any 1544 i a Lyon el 1552. És gairebé segur que aquesta deuria ser la *Missa de requiem* al·ludida per Vilanova. Mossèn Higiní Anglès en comentar la seva expressivitat assenyala el seu paral·lelisme amb la *Missa de Difunts* de Joan Brudieu:

El confronte de esta *Missa pro Defunctis* del hispalense con aquellas otras de los españoles Guerrero, Juan Brudieu y Victoria nos daría materia para escribir un estudio muy instructivo. La tranquilidad y dulzura de Brudieu ante el pensamiento de la muerte recuerda algo de los místicos catalanes antiguos, los cuales miraron siempre que el recuerdo de la resurrección y vida eterna con Cristo ahogue la frialdad y soledad del sepulcro y haga un poco mas amable la muerte corporal¹⁵³.

Amb el nom de Jachet i/o Jacquet s'han conservat moltes obres litúrgiques, religioses i civils que han estat atribuïdes indistintament a Jachet Berchem i a Jachet de Màntua. El primer va veure publicades algunes de les seves *Misses* al costat de les de Morales. El motet *Aspice Domine*, citat per Andreu Vilanova en el seu testament, deuria ser probablement de Jachet de Màntua. Aquest va editar dues col·leccions de motets a cinc veus a Venècia els anys 1539 i 1540. Per altra banda, el motet *Aspice Domine* d'aquest autor s'ha conservat en més de trenta fonts diferents, incloses tabulatures instrumentals¹⁵⁴.

Andreu Vilanova va recuperar-se de la greu malaltia que l'havia fet pensar en la mort. Al cap de quatre anys, i un cop finit el segon trienni de la seva vinculació al magisteri del cant de Vic, el trobarem de nou entre els cantors de les pàsies de Setmana Santa de la catedral de Barcelona, l'any 1561:

¹⁵² ACFV: Salvi Beuló. *Liber testamentorum*, 1540-1565, s.f.

¹⁵³ ANGLÉS, H. *Cristobal de Morales. Opera Omnia*, vol. III, C.S.I.C., Barcelona, 1954, p. 28.

¹⁵⁴ Vegem el *The New Grove Dictionary of music and musicians*, ed. by S. Sadie, 1980.

E rebut jo Andreu Vilanova per la pàssia / del dimecres vuyt sous /
y mig y per lo ver / fas lo present de mà mia a / XI de abril de 1561¹⁵⁵.

Cal suposar que la seva incorporació a la Seu de Barcelona aniria acompanyada d'un fort lligam de vinculació i col·laboració amb Joan Borgunyó, el seu mestre i qui potser l'havia aconsellat d'exercir el magisteri de Vic.

Evidentment no podem dir res del caràcter i el tarannà de Vilanova. Dic això perquè el Capítol barceloní va decidir de castigar-lo privant-li la percepció de les distribucions per un dia, el 20 de maig de 1572, a causa de «les qüestions y rinyes» que mantenia amb un altre beneficiat¹⁵⁶. Potser sí que era una persona geniüda.

Per una llicència concedida pel mestre Borgunyó als cantors de la parròquia de Sant Miquel per cantar polifonia al monestir de Sant Agustí de Barcelona, el 22 de juny de 1574, hem pogut conèixer, en part, l'activitat musical de Vilanova fora de la catedral¹⁵⁷. Ell era cantor a la Seu i també a Sant Miquel, i probablement exercia el seu art en d'altres centres litúrgics barcelonins, potser no solament com a cantor sinó també regentant algun mestrat parroquial. De fet, encara passarien deu anys fins a la seva incorporació com a ajudant del mestre Borgunyó. Com a beneficiat gaudia de les rendes que li aportava la rectoria de Sant Cristòfol de la Granada, de Vilafranca del Penedès¹⁵⁸.

Al setembre de 1584 fou nomenat ajudant de Joan Borgunyó en el magisteri de cant de la Seu, amb totes les prerrogatives pròpies del titular: dret a portar l'almuça morada i les pells negres, assignació econòmica corresponent i cura dels escolans cantors. La resolució capitular entreveu com l'assumpció de les funcions de mestre de cant podien ressentir l'estat de salut del mestre Borgunyó, pel qui sentien, sens dubte, una forta estima. D'aquesta manera recomanaven i donaven consell a Vilanova per tal que procurés que el vell mestre no es trobés de cop apartat de la vida religiosa i musical de la catedral:

...determinaren que se / done per adiunc al mestre de cant / a mossèn
Andreu Vilanova que servesque / dit càrrec ab insignes de mestre / çò
és almuça morada y pells negres y ab salari / de 20 11. y èstes qu'es
procure de mirar / de hont han de exir, ab tal que no-s / lleve res al
mestre ans be lo fassen / present ha matines y ha tot lò demés / y que
lo ajunt que tingue los minyons / ab lo salari de 100 11. que se donen

¹⁵⁵ ACB: LL.A.A. 1559-1561, f. 36v.

¹⁵⁶ Vegeu l'Ap. Doc. 33.

¹⁵⁷ Serà tractat en l'estudi dedicat a la Capella de Música (cantors, escolans, ministrils) de la catedral que estem preparant.

¹⁵⁸ Vegeu l'Ap. Doc. 34.

/ al mestre procurant de fer ab dit mossèn / Andreu que se'n vingue ha estar ab / lo mestre perque servesque en lo que pu'güe y no enyore los minyons / y també per estar prop de la yglésia¹⁵⁹.

El document esdevé un testimoni humà i sincer de la dedicació i de l'autèntica vocació del mestre Borgunyó envers els minyons o escolans cantors que generació darrera generació havien conviscut a casa seva.

A partir del més d'abril de 1585 els canals de l'administració econòmica de la catedral inclouen el nou ajudant i ja no fan esment del titular:

Jo Andreu Vilanova mestre de cant hatorgue / aver rebut dels señors sacristans menors / sinquanta y dos sous çò és per portar de / la llenterna trenta sous i vint y dos per / lo cantar de les completes dels anemorats / y per lo ver fas lo present alberà de mà mia / pròpia a 24 de abril 1585¹⁶⁰.

Al llarg de la seva vida Joan Borgunyó havia gaudit de diversos beneficis. L'última referència que ens ha arribat data del 7 d'octubre de 1586 i correspon al benefici de Santa Maria de la parroquial de Gavà¹⁶¹.

Joan Borgunyó va sobreviure set anys a l'organista Pere Alberch a la catedral de Barcelona. Després de més de cinquanta anys d'entrega a la vida religiosa i musical de la Seu, l'ànima de Joan Borgunyó traspasà la vida terrenal en els darrers dies de juny de 1589, essent soterrat el seu cos el 28 d'aquell mes:

A 28 reberem sepultura de capítol de mossèn Joan / Borgunyó mestre de cant de la present iglésia¹⁶².

El seu successor, Andreu Vilanova, va prendre el relleu amb caràcter oficial a partir d'aquell moment. La seva edat, però, deuria ser ja força avançada. De fet, hem pogut seguir les seves petjades des de la primera substitució que féu de Joan Borgunyó el 1551, fins a arribar a ocupar el seu lloc el 1584. Nou anys després, el 16 de novembre de 1593 —quan es complien onze anys de la mort de Pere Alberch—, li era també atorgat un ajudant: Jaume Angel Tàpies¹⁶³.

¹⁵⁹ ACB: *Llibre de la Sivella*, 1501-1624, f. 140.

¹⁶⁰ ACB: *LL.A.S.* 1583-1585, f. 27v., també a *LL.C.S.* 1583-1585, f. 94; 1585-1587, f. 108v.

¹⁶¹ ACB: *Llibre de fàbricas. Pagues de vacants*, 1561-1598, f. 193.

¹⁶² ACB: *LL.C.S.* 1589-1591, f. 29.

¹⁶³ ACB: *Salvador Coll*, 1591-1594, f. 101v.

Taula de Mestres de cant de la Seu en el Renaixement

Guillem Molins 1446, 1457, 1458
 Francesc Santacana 1464
 Esteve Estarramats 1482
 Mateu Ferrer 1483-1498
 Bertomeu Tendalaya 1499-1502
 Bertomeu Rovira 1503-1505, 1508
 Pere Joan Aldomar 1506
 Joan Gallard 1507, 1529-1530
 Francí Mir 1508-1509
 Antoni Joan 1511-1513
 Joan Ferrer 1513-1517
 Antoni Salvat 1517-1529
 Garcia Govantes 1530-1534
 Joan Borgunyó 1534-1584
 Andreu Vilanova 1584-1593

TAULES ECONÒMIQUES

Bertomeu Tendalaya

Taula I

LL.C.S.	f.	Datació	Concepte	Sou
1497-1499	103 v.	1499	a) Sou anyal b) Estel·la	1 ll. 10 s.
1499-1501	73/ 73 v.	1500	c) Completes <i>id.</i>	1 ll. 2 s.
	101 v.	1501	<i>id.</i>	
[1501-1503	93	1502	<i>id.</i>]	

Bertomeu Rovira

Taula II

LL.A.A	f.	Concepte
1501-1503	81	Beneficiats que canten les pàssies
1503-1505	81	<i>id.</i>
1513-1515	80	<i>id.</i>
1515-1517	80	<i>id.</i>

Antoni Joan

Taula III

LL.C.S.	f.	Concepte i data	sou
1509-1511	125	Mestre de cant	2 11. 12 s.
1511-1513	84	<i>id.</i> / maig 1511	
	129 v.	<i>id.</i> / juny 1512	
	130	<i>id.</i>	
	132 v.	<i>id.</i> / abril 1513	

Joan Ferrer

Taula IV

LL.C.S.	f.	Data	Concepte	Sou
1513-1515	104 v.	IV/1515	Completes Sta. Eulàlia: «El mes li donam per lo tocar del orgue de dites completes»	6 s. 6 d.
1515-1517	42	VIII/1515	Festa de St. Agustí: «... e al mestre de cant per l'orgue...»	1 s. 6 d.
	46	III/1516	a) Sou mestre de cant	211. 12 s.
	100		b) Orgue a completes	5 s.
	104		<i>id.</i>	
1517-1519	45	1517	<i>id.</i>	
		IV/1518	<i>id.</i>	

Antoni Salvat

Taula V

LL.C.S	f.	Data	Concepte	Sou
1517-1519	51	20/IV/1518	a) Sou anyal	20 s.
			b) Completes	22 s.
			c) Estela	10 s.
1519-1521	112	IV/1519	<i>id.</i>	
		IV/1520	<i>id.</i>	
1521-1523	99	IV/1521	<i>id.</i>	
	42	IV/1522	<i>id.</i>	
1523-1525	100	IV/1523	<i>id.</i>	
	86	IV/1524	<i>id.</i>	
1525-1527	95	IV/1525	<i>id.</i>	
	72 v.	IV/1526	<i>id.</i>	
1527-1529	79	IV/1527	<i>id.</i>	
	71 v.	IV/1528	<i>id.</i>	
	98 v.	1529	<i>id.</i>	

Taula VI

LL.A.S.	f.	Data	Signatura
1519-1521	51	26/IV/1520	«Jo Ant ^o Salvat prevere mestre del cant de la Seu»
		25/IV/1521	<i>id.</i>
1525-1527	52 v.	8/IV/1526	<i>id.</i>
		29/IV/1527	<i>id.</i>
1527-1529	34	20/IV/1528	<i>id.</i>
	34 v.	3/IV/1529	<i>id.</i>

Garcia Govantes

Taula VII

LL.C.S.	f.	Data	Concepte	Sou
1529-1531	83 v.	21/IV/1531	a) Completes Sta. Eulàlia.	22 s.
			b) Estola	30 s.
1531-1533	81	30/III/1532	<i>id.</i>	
1533-1535	53	IV/1534	<i>id.</i>	

Taula VIII

LL.A.S	f.	Data	Signatura
1529-1531	20	21/IV/1531	«Yo García Govantes maestro de canto...»
1531-1533	28	30/III/1532	<i>id.</i>
1533-1535	28	14/IV/1534	<i>id.</i>

Joan Borgunyó

Taula IX

LL.C.S.	f.	Data	Concepte	Sou
1533-1535	57 v.	1535	a) Completes de Santa Eulàlia	1 11. 2 s.
			b) Port de l'estel·la	1 11. 12 s.
1535-1537	60 v.	1536	<i>id.</i>	<i>id.</i>
	66 v.-67	1537	<i>id.</i>	<i>id.</i>
1539-1541	57 v.	1540	<i>id.</i>	<i>id.</i>
	63	1541	<i>id.</i>	<i>id.</i>
1541-1543	51	1542	<i>id.</i>	<i>id.</i>
	54 v.	1543	<i>id.</i>	<i>id.</i>
1543-1545	50	1544	<i>id.</i>	<i>id.</i>
	53	1545	<i>id.</i>	<i>id.</i>
1545-1547	81 v.	1546	<i>id.</i>	<i>id.</i>
	85 v.	1547	<i>id.</i>	<i>id.</i>
1547-1549	74 v.	1548	<i>id.</i>	<i>id.</i>
	79 v.	1549	<i>id.</i>	<i>id.</i>
1549-1551	71	1550	<i>id.</i>	<i>id.</i>
	74 v.	1551	<i>id.</i>	<i>id.</i>
1551-1553	71 v.	1552	<i>id.</i>	<i>id.</i>
	77	1553	<i>id.</i>	<i>id.</i>
1553-1555	76 v.	1554	<i>id.</i>	<i>id.</i>
	84 v.	1555	<i>id.</i>	<i>id.</i>
1555-1557	66	1556	<i>id.</i>	<i>id.</i>
	72 v.	1557	<i>id.</i>	<i>id.</i>
1557-1559	72 v.	1559	<i>id.</i>	<i>id.</i>
1559-1561	61 v.	1560	<i>id.</i>	<i>id.</i>
	71	1561	<i>id.</i>	<i>id.</i>
1561-1563	61	1562	<i>id.</i>	<i>id.</i>
	66	1563	<i>id.</i>	<i>id.</i>
1563-1565	55	1564	<i>id.</i>	<i>id.</i>
	59 v.	1565	<i>id.</i>	<i>id.</i>
1565-1567	77 v.	1566	<i>id.</i>	<i>id.</i>
	86 v.	1567	<i>id.</i>	<i>id.</i>
1567-1569	72 v.	1568	<i>id.</i>	<i>id.</i>
	82	1569	<i>id.</i>	<i>id.</i>

Taula XI (continuació)

LL.A.S.	f.	Data	Mesada	Signatura	Sou
1537-1539	66 v. a 67 v.	11-VII-1537	V/VI/VII	<i>id.</i>	3 d.
		3-IX-1537	VIII/IX	<i>id.</i>	2 d.
		s.d.	X	<i>id.</i>	1 d.
		4-XI-1537	XI	<i>id.</i>	1 d.
		11-I-1538	I	<i>id.</i>	1 d.
		s.d.	II	<i>id.</i>	1 d.
		11-III-1538	III	<i>id.</i>	1 d.
		16-IV-1538	IV	<i>id.</i>	1 d.
		11-V-1538	V	<i>id.</i>	1 d.
		13-VI-1538	VI	<i>id.</i>	1 d.
		11-VII-1538	VII	<i>id.</i>	1 d.
		11-IX-1538	VIII/IX	<i>id.</i>	2 d.
		12-IX-1538	X	M. Masferrer	1 d.
			XI	(J. Borgunyó)	1 d.
			XII	<i>id.</i>	1 d.
		1539	I a IV	<i>id.</i>	4 d.
1539-1541	67 v. a 68	1539/41	(2 anys)	J. Borgunyó	24 d.
1547-1549	73 v. a 74	1547/49	(2 anys)	<i>id.</i>	24 d.
1549-1551	74 v. a 75	1549/51	(2 anys)	<i>id.</i>	24 d.
1551-1553	70	1551	V a XI XII	<i>id.</i>	9 d.
		1552/53	I a IV	A. Vilanova	1 d.
1555-1557	73 v. a 74	1555/57	(2 anys)	J. Borgunyó	4 d.
				<i>id.</i>	24 d.
1557-1559(58)	73 v.	1557/58	(1 any)	<i>id.</i>	12 d.
			V a VII	M. Castelló	3 d.
1558-1559	62 v.		VIII	<i>id.</i>	1 d.
			IX a IV	J. Borgunyó	8 d.
1559-1561	62 v. a 63	1559/61	(2 anys)	<i>id.</i>	24 d.
1561-1563	63 v. a 64	1561/63	(2 anys)	<i>id.</i>	24 d.

Taula XI (continuació)

LL.A.A	f.	Data	Mesada	Signatura	Sou
1563-1565	63 v. a 64	1563/64	V a III	<i>id.</i>	11 d.
			VI-VII	M. Castelló	2 d.
			VIII	<i>id.</i>	1 d.
		1564/65	IX a IV	J. Borgunyó	8 d.
1565-1567	63 v. a 64	1565/67	(2 anys)	<i>id.</i>	24 d.
1567-1569	63	1567/69	(2 anys)	<i>id.</i>	24 d.
1569-1571	66	1569/71	(2 anys)	<i>id.</i>	24 d.
1571-1573	66	1571/73	(2 anys)	<i>id.</i>	24 d.
1573-1575	63	1573/75	(2 anys)	<i>id.</i>	24 d.
1577-1579	83	1577/79	(2 anys)	<i>id.</i>	24 d.
1579-1581	83	1579/81	(2 anys)	<i>id.</i>	24 d.
1581-1583	93	1581/83	(2 anys)	<i>id.</i>	24 d.

APÈNDIX DOCUMENTAL

1

Capítol del 12 de maig de 1502: Pagament d'un deute a Bertomeu Tendalaya

Item fuit delliberatum quod per expensis factis per Bartholomeum / Tantalaya in infirmitatibus puerorum cantus tradantur sibi / decem libre et per laboribus duorum annorum finitorum ultima / aprilis proxime lapsi quibus deservivit ecclesie intonando / in coro et alteris tradantur eidem XXIII libre de pecuniis / anniversariorum dicte ecclesie et quod provideatur de magistro cantus¹⁶⁴.

¹⁶⁴ ACB. *Llibre de la Sivella*, 1501-1624, f.9.

2

Albarà de Bertomeu Tendalaya als administradors dels Aniversaris el 30 de març de 1502

Jo Berthomeu Tendalaya prevere beneficiat / en la Seu y mestre del cant de aquella, confès / haver rebut de vos mossèn Johan Riambau pro/curador major dels anniversaris XV 11. dich quinze / liures e són en paga de aquelles trenta quatre liures que lo venerable Capítol me ha con/signades sobre los anniversaris, apar per una cautela / sots signada per micer Galceran Albanell canonge / y cabiscal e mossèn Pedro Vinyes canonge, tots / de la present Seu e comissaris per lo Reverent Senyor / Bisbe y Capítol per açò assignats e per les ra/hons en aquella contengudes, les quals ma haveu girades en la taula de la ciutat / vuy a XXX de mars MDII scrit de / mà mia dit dia e any¹⁶⁵.

3

Capítol del 19 de gener de 1506: Elecció de Pere Joan Aldomar en mestre de cant

In capitulo... fuit conclusum in presenti Capitulo quod dentur / distribuciones de hinc in antea electo in magistro / cantus Pedro Iohanni de Aldomar residentu tamen / in coro horis debitis et non / alteris.//Item fuit in dictum capitulo conclusum quod quilibet beneficiatus tempore processionis beneficii solvat magis/tro cantus qui pro tempore fuerit X solidos et / quod magister cantus teneatur pri illis decem solidis monstrare cantum planum et beneficiati presentes / si voluerint adicere cantum planum solvant decem / solidos tantum et non ultra que conclusiones fue/runt facte sine preiudicio iuris in officio dicti / magistri canti domino succentori et sucesoribus / suis competenti...¹⁶⁶

4

Capítol del 13 de juny de 1506: Sobre el mestre de cant

In Capitulo... fuit conclusum in presenti Capitulo per omnia / que constituunt tam magistrum cantus quam / etiam ea que pertinent ad pueros committan / tur comissariis iam electis et que non teneantur iterum / refferre honorabile Capitulo sed que planarie detrimentur / per ipsos infra tres vel quator dies vel tempus / apprime breve¹⁶⁷.

¹⁶⁵ ACB: *LL.A.A. 1501-1503*, f. 104v.

¹⁶⁶ ACB: *Llibre de la Sivella*, 1501-1624, f. 22.

¹⁶⁷ ACB: *Llibre de la Sivella*, 1501-1624, f. 24v.

5

Joan Gallard rep ajuda econòmica per la malaltia d'un escolà

Mossèn procurador dels aniversaris jo Johan Torres canonge vos fas lo / present dient-vos com lo Reverent Capítol a determenat que vos / donen tres ducats per amor de Deu en socors per la infirmitat que té / Gaspar escolà del cant de aquesta Seu e çò si us plaurà donar-/los heu a mossèn Johan Galart prevere e beneficiat de dita Seu qui done recompte a dit Gaspar e cobran d'ell / rebuda. // *Ita est ego Mathias Ferragut protector anniversariorum* / Yo Johan Galart prevere beneficiat en la Seu e rebuts dits tres ducats de comptans / vuy que tenim vint e dos de abril any mil sincsens e set¹⁶⁸.

6

Satisfacció a una remuneració demanada per Bertomeu Rovira

Jo Barthomeu Rovira prevere beneficiat en la Seu de Barchinona confès / e regonech a vos discret mossèn Johan Rianbau prevere e procurador major de / dita Seu que me haveu pagades en contants aquelles XXX lliures dich trenta / liures, les quals los senyors Ardiacha major e micer Albanel cabiscol / com a comissaris en la remuneració demanada per mi, son stades adjudicades e segons consta per àpoca fermada per mi de dita quantitat en poder / de mossèn Johan Vilana no/tari al dia e any desus scrits. E per la veritat / fas lo present de mà mia a III de jener de 1508¹⁶⁹.

7

Despeses comunes de la Sagristia de l'abril de 1508: Paga al mestre de cant [Francí Mir]

Item donam al mestre de cant per los trabals a / sostenguts tots los disaptes de Coresma en aver / músics per cantar las completes en la Capella de / Sencta Eulàlia, vint e dos sous, e deu sous per lo port / de la stela, e vint sous que la Sacrestia fa al / mestra, per tot albarà en cartes LV—II 11. XII s¹⁷⁰.

¹⁶⁸ ACB: LL.A.A. 1505-1507, paper solt dins la guarda.

¹⁶⁹ ACB: LL.A.A. 1507-1509, paper solt dins la guarda.

¹⁷⁰ ACB: LL.C.S. 1507-1509, f. 121v.

8

Carta del bisbat de Vic al de Barcelona del 14 de febrer de 1514: Demanda d'excomunió de Joan Ferrer àlias Gargallo

Honorabili et provido viro domino officiali curie ecclesiastice Barchinone. / Pro reverendo domino Episcopo Barchinone Clemens Vives y de Sobrebaus / utriusque iuris doctor beneficiatus sedis et regens officiis vicensis, pro Reverendo in Christo Patre et domino domino Iohanne Tormo Dei et apostolice Sedis / gratia Episcopo vicensis. Salutis et honoris continui incrementum, cum venerabile / Iohannes Farrer alias Gargallo beneficiatus sive obtinens capellaniam

— f. v. —

Sancti Sepulchri institutam per mossen Prats quondam in sede Vicensis proverunt vero / in civitate Barchinone residens eius mora culpa renitencia et contumacia / exhigentibus fiunt et situm est vinculo excomitacionis innodatus et iude in / choro sedis Vicensis pro excomitacione publice innotatus ad instantiam magnificorum dominorum Michaelis Gasparis Vall et Caroli Gilabert canonicorum / anniversariorum sedis Vicensis ex causis in prioribus litteris a nostri curia ratione expressata, itaque excomitacionis sententiam diu sustinetur et ad hunc / sustineat animo indurato in detrimentum sive salute eterne et scandalum / plurimorum...¹⁷¹

9

Presentació del succentor de Joan Ferrer mestre de cant al Capítol de la Seu de Barcelona el 2 d'agost de 1515

Super presentatione officii / magistri cantus. / Noverint Universi. Ex anno a nativitate Domini Millesimo Quingentesimo / Quinto decimo die vero jous secunda mensis augusti intitulata in mei notarii publici testiumque infrascriptorum presentia. Convocato Reverendo Capitulo canonicorum ecclesie / Barchinone intus Sacrestiam eiusdem ecclesie in quo presentes fuerunt honorabiles / et circumspecti viri domini Benedictus Michael tanquam antiquior et presidens / in Capitulo, Petrus Marquet, Mathias Ferragut, Michael Fuster, Franciscus Franch, Ioannes Camps, Petrus Turrobia, Franciscus Ferrer, Iacobus / Christoforus Stanyol et Iacobus Rocha, omnes canonici predictae ecclesie Capitulum / ut dictum est, tenentes, facientes et celebrantes quia ut dixerunt succentoribus antiquitus sedis prefate attinebat presentare magistrum / cantus illius et hoc totiens quotiens vacare contigerit, per cessum vel / decessum vel

¹⁷¹ ACFV: *Lligall de papers solts segle XVI*, s.n.

aliquam quamvis dimissionem, quod venerabilis Ioannes / Gallart ut succentor presentet prout alis succentores ante ipsum / presentare soliti sunt magistrum cantus ut premissum est, dum tamen ipse Galart presentet Ioannem Ferrer si ipse volue/rit acceptare dictum officium magistri cantus et ipsum Ferrer / non possint ab ipso officio remove re hinch ad festum nativitatís / divini proxime instantia, et si ipse facere remove rit tunch sit in / facultate dicti Gallard succentoris ponere alium seu quem volue/rit pro libito voluntatis sue, mandarunt et deliberarunt de predictis / fieri unum et plura publicum instrumentum et instrumenta que fue/runt acta Barcinone sub anno die et mense predictis, presente me dicti / et infrascripto notario. Presentibus etiam/testes sunt discretus Pontius Salavia et Ioannes Saba/ter presbiteri in dicta sede beneficiati pro testibus / ad ista voccatis specialiter et asumptis¹⁷².

10

Joan Ferrer elegit mestre de cant prèvia presentació del succentor Joan Gallard, el 4 d'agost de 1515

Super facultate presentandi magistrum cantus / per succentore. / Noverint Universi. Ex anno a nativitate Domini Millesimo Quingentesimo Quinto decimo / die vero sabbati quarta mensis augusti, intus in notarii publici et testium infrascriptorum presentiam, convocato Reverendo Capitulo canonicorum ecclesie barcinonense ad sonum campane et per comunem modum congregato intus do/mum Sacristie sive thestiararie dict ecclesie, in quo intervenerunt et presentes fuerunt venerabiles et circumspecti / viri domini Benedictus Michael, ut antiquior et presidens in Capitulo Mathias Ferragut, Michael / Fuster, Ioannes Camps, Ioannes Onofrius Sunyer, Iacobus Roca, Petrus Torrubia, Petrus Marquet, Iacobus / Stanyol, et Franciscus Ferrer canonici dicte ecclesie, capitulum tenentes facientes et celebrantes quia cum / instrumento apud dictum et infrascriptum notarium secunda die predictorum mensis et anni recepto et testificato, dicti /domini canonici de Capitulo sic ut premittitur congregato contulerunt inquiebant de iure licet facultatem ho/norabili Ioanni Gallart ut succentore dicte sedis presentandi ad officium magistri cantus discretum Ioannem / Ferrer presbiterum seu quem ipsem elegerit prout in dicto et prechalendato instrumento latuis continetur et / quia certum est, quod ad succentorem pertinet presentare ad sui libitum quem voluerit magister cantus / in viro cum presenti dederunt illi presentatem et facultatem presentandi quemcumque ipsem / voluerit et elegerit reservationem de super in alio instrumento facta in aliquo non obstante quem ad modum antiquitus / eidem succentori est concessum de quibus omnibus et singulis sic ut premititur factis et secutis dictus Ioannes Gallart succentor predictus petiit et requisivit sibi et aliis quorum inter sit fieri et tradi unum / et plura publica instrumenta per me dictum et infrascriptum notarium presentibus testibus

¹⁷² ACB: *Joan Vilana*, 1514-1517, f. 77v.

discretis Pontio Sala/via Bartholomeo Smaolis presbyteros in sede Barcinone beneficiatis deinde autem dictis die et anno in presentiam / notarius et testium predictorum dictus venerabiles Ioannes Gallart ut succentor predictus vigore presentatis et / facultatis predictae per dictum Capitulum superius concessae nominavit et presentavit dicto Reverendo Capitulo / in magistrum cantus discretum Ioannem Ferrer presbiterum ibidem presentem et acceptantem sponte qui per/misit bene et legaliter se habere in exercendo dictum officium suum magistrum cantus et dicti domini canonici / acceptarunt dictum dominum Ioannem Ferrer in magistrum cantus dicte ecclesie postmodum vero eisdem / die et anno dictus discretus Ioannes Gallart succentore nomine predicto per firmam va/lidam et solemnem stipulationem convenit et bona fide promisit dicto Reverendo Capitulo quod ipsem / non eriperit seu removerit dictum dominum Ioannem Ferrer ab ipso officio magistri cantus donec annui / currente videlicet nativitate Domini Millesimus Quingentesimus Quintidecimus elapsis fuerit quo elapso sit in facultate / dicti domini Ioannis Gallart succentoris predicti aut dictum Ioannem Ferrer de novo confirmare / aut alium de novo proponere ad sui libitum et oer his complendis et firmiter observandis dictus / dominus Ioannes Gallart obligavit dicto Reverendo Capitulo omnia et singula bona sua mobilia / et inmobilia habita ubique et habenda et ut predicta omnia et singula maiori gaudeant firmi/tare ne ut nech dolo nec sed sponte iuravit in animam suam / per dominum Deum et eius Sancta Quator Evangelia manibus suis corporaliter tacta predicta / omnia et singula rata et grata ac firma habere tenere et observare et in nullo contrafacere / vel venire iure aliquo tam vel etiam ratione et dicti domini canonici acceptarunt et petierunt de his / fieri publicum instrumentum / que fuerunt acta die mense anno et loco predictis presente me dicto et infrascripto / notario et presentibus etiam testibus predictis ad premissa vocatis specialiter et assumptis¹⁷³.

11

Llicència donada per Antoni Salvat a Gundinsalvo Alfonso

Licentia per magistrum cantus cuidam concessa / docendi eandem artem./ Venerabilis Anthonius Salvat presbiter regens magistratum cantus Sedis Barcinone, dedit et concessit discreto Gundissalvo Alphonso oriundo regni Castellae presenti et inferius acceptanti, facultatem et licentiam erudiendi et docendi discipulos aliquos usquam ad numerum tantum decem discipulorum et no ultra / cantum videlicet planum et organi et contrapunti hic in presenti civitate Barcinone / retento tamen quod dictus Gundissalvus Alphonsus officium aliquod ad cantum figurat non possit facere nisi prius / licentiam ab eo petierit et obtinuerit promisit que predicta semper firma et / rata tenere et ad hec Gundissalvus Alphonsus predictus acceptans et / convenit et promissit ipsi

¹⁷³ ACB: Joan Vilana, 1514-1517, f. 78.

regenti notarii que infrascriptos numerum sibi pre/fixum discipulos non excedere predicta que alia complere prout superius con/tinetur. De quibus et presentibus testibus Antico Busquets, Anthonio Ioannem / Ferran et Ioanne Benedicto Ferrer scriptoribus Barcinone residentibus¹⁷⁴.

12

Llicència donada per Antoni Salvat a Pere Miquel d'Archis

Die sabbati XXVIII february / anno domini MDXXIII./Licentia docendi artem cantus data / per Anthonium Salvat magistrum cantus / Petro Michaeli de Archis alias Soccarrats./ Noverint Universi ex ego Anthonius Salvat presbyter regens / cantus magistratum Sedis Barcinone gratis et ex certa scientia / dono et concedo vobis discreto domino Petro Michaeli de Archis / alias Soccarrats presenti et inferius acceptanti licentiam et facul/tatem docendi discipulos usquam in numerum duode/cim artem musice cant pla et contrapunt ac organorum / et etiam de proporcionis sub his tamen conditione et modo quod non / possitis officiare nec etiam canere cantum organorum absque licen/tia et permissu meis et predicta permitto attendere et dictus Archis ac/ceptavit predicta / et promisit contra / predicta ita aliquo / predictorum non / contravenire...¹⁷⁵

13

Llicència donada per Antoni Salvat a Alfonso Squer

Licentia docendi artem cantandi / data per Anthonium Salvat / magistrum cantus Alfonso Squer./Noverint universi ex ego Anthonius Salvat presbytero regens / magistratum cantus Sedis Barcinone electus et deputatus ad / hoc per Reverendum Capitulum predicte ecclesie, gratis et ex certa scientia dono vobis / discreto Alphonso Squer studenti in artibus presenti et inferius acceptanti, licentiam et facul/tatem docendi cant pla de orga y contrapunt usquam in nu/merum duodecim discipulorum hinc per totum mensem septem/bris proximo venturi, sub tali tamen pacto forma et condicione/quod non possitis canere officium nec cant figurat e cant de orga / absque mae licentia petita et obtenta, et predicta permitto / tenere et observare et in aliquo non contrafacere vel venire / aliquo modo iure causa vel etiam ratione. Ad hec ego / Alphonsus Squer predictus acceptans / predicta a vobis dicto domino Anthonio Salvat magistrum cantus / regenti convenio et promitto vobis notario infrascripto ut / publica persone...¹⁷⁶

¹⁷⁴ ACB: Joan Vilana, 1521-1524, f. 19.

¹⁷⁵ ACB: Joan Vilana, id., f. 85v.

¹⁷⁶ ACB: Joan Vilana, id., f. 84v.

14

Llicència donada per Antoni Salvat a Felip Sas

Die jous XXII a mansi anno / predicto MDXXVII/Licentia canendi et docendi artem / cantus concessa per Anthonium Salvat / Philipo Sas clerici ilerdensis diocesis./ Noverint Universi ex ego Anthonius Salvat presbytero magistrum cantus in Sede Barcinone concedo et licenciam dono vobis venerabilis Philipo / Sas clerici ilerdense presenti quod possius docere artem cantus plani / et organi et contrapunt in ecclesiam palatii gubernatoris / usquam ad numerum duodecim discipulorum que duret hinc / ad festum nativitate domini proximum et dictus Sas eam acceptavit / iure solvo¹⁷⁷.

15

Albarà de Joan Gallard a la Sagristia del 16 d'abril de 1530

Yo Joan Gallard prevere e *succenitor* de la Seu atorch a vossaltres senyors sots sagristans que m'abeu do/nats vint e dos sous dich I 11. IIII s. / e són per les completes de Sancta Eu/làlia dels disaptes de Quares/ma e més trenta sous per lo sa/lari dels mestre de cant y per / fer portar la stolla a les mati/nes al cor, que prènen tot de / suma dues liures dotze / sous dich II 11. XII s. fet de mà / mia a XVI de abril del any 1530¹⁷⁸.

16

Albarà de Joan Sellés per una setmana de cor

Yo Joan Sellés prevere beneficiat en la Seu ha rebut de vos / venerable mossèn Pere Basa prevere beneficiat en dita Seu procura/dor magor dels aniversaris cinch sous dich V s. y són / per la semmana he feta de cor magor per lo beneficiat quint de Sant Sever la que començà diumenge a XX / de nohembre 1530 escrit de mà de mí dit Sellés a XXVI de /nohembre dit any, obté mossèn Jaume Oruga prevere / dit benefici./ Gartia Govantes / maestro de canto¹⁷⁹.

¹⁷⁷ ACB: *Joan Vilana*, 1527-1529, f. 54v.

¹⁷⁸ ACB: *LL.A.S.* 1529-1531, f. 28.

¹⁷⁹ ACB: *LL.A.A.* 1529-1531, paper solt.

17

Albarà de Pere Ortiz per una setmana de cor

Yo Pere Ortiz prebere e beneficiat de la Seu e rebut de vos / senyor mossèn Pere Bassa procurador mayor de la dita Seu / cinch sous dich V s. e són per huna semana mayor / de cor que e feta per lo primer benefici de Sanct / Ypòlit lo qual obté lo fill de micer Albanell / e fou la semana que comensà lo diumenga que / contarem treze del present mes de nohembre del / present any 1530, y per la veritat fas lo present alba/rà de mà mia a XXVI de noembra de dit/ any./ Gartia Govantes / maestro de canto¹⁸⁰.

18

Assignació del magisteri de cant de la Seu de Vic a Garcia Govantes, el 16 d'agost de 1532

Die veneris mensis et anni proxime dicti ad dictum Capitulum convenerunt sicut / solitum est qualiter die veneris infra annum conveneri Reverendissimus dominus Ioannes Tormo Episcopus ac. Honorabili domini Ffranciscus Vivet, Petrus Puigventos, Baltezar Fontarnau, Hieronimos / Ferreres, Baltezar Font, Gaspar Cathala, Ioannes Prat, Michael Vila, Ioannes Busquets, / Ffranciscus Vila, Ioannes Puiol, Gabriel Campana, Ffranciscus Stanyol, Alfonso / Castro et Raphael Domenech canonici Vicense ecclesie, qui in dicta / domo capituli congregati capitulantes capitulumque prefate facientes, celebrantes et representantes / unanimiter et conforme assignarunt et contulerunt officium magistratus cantus / venerabile Gartie Govantes presbitero diocesis Burgensis regni Castelle eius / sufficientia idoseitate et scientia attenta per triennii a die presenti computandum / iuxta formam obligationem et conditionem in instrumento dicti officii institutionis /

— f. v. —

positam de quae institutione constat in posse discreti Salvii Beulo notarii / publici Vicense auctoritate dicti Reverendissimi domini Episcopi die mensis iulii / anno predicto Millesimo quingentesimo tricesimo secundo. Que fuerunt / acta die mense et anno quibus superius et michi Ioanni Mamble presbitero porterio / dicti honorabili Capituli in presenti libro porterii contumari mandata¹⁸¹.

¹⁸⁰ *Id.*, paper solt.

¹⁸¹ ACV: *Liber porterii* 6, f. 63.

19

Renovació de l'assignació del magisteri de cant de la Seu de Vic a Garcia Govantes, el 29 d'abril de 1536

Die XXVIII° mensis aprilis anno quo supra fuit convocatum Capitulum per / me Ioannem Mamble presbiterum regentem officium portarie por Raphaelae / Mambla fratre meo portario dicti Capituli in qua convocacione venerunt / sederunt et presentes fuerunt in dicta domo Capituli claustru novi ecclesie Vicense / predicte honorabiles Ffrancisco Vivet, Baltezar Fontarnau, Gaspar Cathala Ioannes / Prat, Ioannes Busquets, Ffranciscus Vila, Ioannes Sala, Ioannes Puiol Sigismun/dus Paratge, Gabriel Campana, Ffranciscus Stanyol, Ieronimus Pradell, Ra-/phael Domenech et Ioannes Cases canonici ecclesie iam dicte, qui sic in dicta/domo Capituli convocati et congregati capitulantes capitulumque facientes cele/brantes et representantes unanimiter et conforme nemine discrepante atten/dentes idoneitatem peritiam vocem ac habilitatem infrascripti Garcie Govantes / assignarunt et contulerunt eidem Garcie Govantes prebitero diocesis Burgensis / regni Castelle officium magistri cantus et cantorie maioris sive de coro / domini Episcopi noviter unitum et reformatum ipsum tanquam idoneum et peritum / in cantu plano organo et de contrapunt ac sufficientem ad intonandum / ratione dicte cantorie et docendum pueros sive corés ratione dicti magistratus / et alteris bone fame et honeste conversationis iuxta institutione et ordinatione / dicti officii magistratus de qua constat in posee honorabile Salvii Beulo notarii publici Vicense die vicesima mensis et anni predictorum. Et de dicto officio per trienio / a die presenti computando ipsum per iuderunt et incontinenti facta dicta / assignatione et provisione dictus Garcie Govantes solvit supradicto domino

— f. v. —

Francisco Stanyol clavario Reverendisimi domini Episcopi tres llibris septem solidis / et sex denarios per iure a competenti assignationis et collationis / dicti officii et eodem instanti fuit sibi tradita possessio de cathedra / cori domini Episcopi cantando et intonando ibi et de altari Sancte / Anne parato et de altari Sancti Michaelis etiam parato ac de scolam cantus dicte ecclesie prout de dicta possessione largus con/stat in posse Petri Pares notarii publici Vicense dicta die mense et anno / et michi Ioanni Mambla prefato in presenti libro continuari man/data¹⁸².

¹⁸² ACV: *Liber porterii* 6, f. 70.

20

Albarà de Joan Borgunyó a l'Obra de la Seu pels seus beneficis, el 3 d'agost de 1540

Dimarts a III reberem de mossèn Joan / Burgunyó prevere y mestre de / cant de la present seu quinze / sous y són per la fàbrica del / primer benefici de Sancta Elena / y Sanct Matia en las clastas / de la Seu per mort de mossèn Hierònim / Castellar, en tatxa III 11. pagua¹⁸³.

21

Joan Borgunyó obtentor de beneficis en els claustres de la Seu, el 3 d'agost de 1540

Seu / Ioannes Burgunya presbyterum fuit provisus / de beneficcio Mathie et Esteve in claus/tris sedis Barcinone / per obitum Hiero/nim Castellar / presbyterum¹⁸⁴.

22

Joan Borgunyó proveüt d'un benefici, el 3 de març de 1542

Caldes / Ioannes Burgunyó presbiterum barcinonense fuit provisus de / beneficcio Sancti Iacobi Maioris ecclesie Callidarum / de Montebovino / per obitum Ioannis / Vila presbyterum¹⁸⁵.

23

Pagues de Joan Borgunyó per diversos beneficis de l'any 1542

Diluns a VIII reberem per mà de mossèn Joan Burgunyó / per lo señor abat Cassador quatre liures per las fà/briques del segon benefici de Sanct Climent en la Seu / és en tatxa XIII s. y per lo segon benefici de Sanct / Barthomeu en les claustres de la Seu és en taxa III / tots per mort de mossèn Joan Mulner¹⁸⁶.

¹⁸³ ACB: LL.O. 1539-1541(2), f. 71v.

¹⁸⁴ ACB: *Llibre de las collations*, 1537-1572, f. 19v.

¹⁸⁵ ACB: *Llibre de las collations*, 1537-1572, f. 31v.

¹⁸⁶ ACB: LL.O. 1541-1543 (1), f. 76.

24

Joan Borgunyó obté un nou benefici, el 15 de febrer de 1543

Torra de la Vila / Nova / Ioannes Burgunyó presbiter magister cantus sedis
Barcinone / fuit provisu de beneficio Sancti Ioannis in capella / turri de la
Vilanova in parrochiali Sancti Cucufa / tis vallensis / per obitum Ioannis /
Verdaguer presbiterum¹⁸⁷.

25

Joan Borgunyó actua de retentor de les capes corals

Es veritat que yo Johan Burgunyó e rebut de / mossèn Planella procurador
major dels Ani/versaris hun ducat per comissió del Sr. / Ardiacha Franc y lo
canonge Spuny, lo / qual a servit per a retenir les capes / del cor de mà pròpia a
XXX de / noembre 1547—1 11. IIIIs¹⁸⁸.

26

Albarà de Joan Borgunyó pel ferreter Antoni Traner, abril 1549

Present mí Johan Burgunyó beneficiat / en la Seu a rebut mestre Antoni
Tra/ner ferreter dels Sors. hobres dos / ducats dich II 11. VIIIIs. y són per
ne/tejar y adobar lo canalobre de lautó / del altar major y perque no sab
escriure / mi a pregat fes lo present lo darrer / de abril 1549¹⁸⁹.

27

Joan Borgunyó curador del benefici de Sant Andreu, el 10 de maig de 1549

Yo Johan Burgunyó prevere en la / prescnt yglésia e rebut de vos / mossèn
Pere Antoni Penella procura/dor major dels aniversaris comuns / de la Seu de
Barcelona / setze liures y dotze sous y són per la responsió fan / los dits
aniversaris al / benefici de Sant Andreu lo qual pose/ex lo canonge Sagarriga y
yo / com a curador del dit benefici com / conste de ma cura en lo vicariat / del
Sr. bisbe a XXI de desembre / 1548 lo modo de la rebuda és / que us haveu
retenguda dita canti/tat recompensant ab los aniversaris fa dit benefici en paga /
y porrata de major cantitat de mà / pròpia a X de maig 1549¹⁹⁰.

¹⁸⁷ ACB: *Llibre de las collations*, 1537-1572, f. 37v.

¹⁸⁸ ACB: *LL.A.A.* 1547-1549, f. 80v.

¹⁸⁹ ACB: *LL.A.O.* 1547-1549, f. 178.

¹⁹⁰ ACB: *LL.A.A.* 1547-1549, f. 10. Vegeu també 1558 i 1559.

28

Joan Borgunyó renuncia a un benefici, el 3 d'agost de 1560

Item lo dit die rebem de mossèn An/dreu Vila set sous y sis dinés són/per la fàbrica del primer benefici / de Sancta Elena per resigna del / mestre de cant mossèn Joan Bor/gonyó en taxa tres lliures¹⁹¹.

29

Àpoca de Joan Borgunyó a Martí de Villar, del 11 d'abril de 1572

Apocha facta et firmata per venerabilem Ioannem Borgunyó / presbiterum magistrum cantus ecclesiae Barcinonae / reverendo domino Martino del Villar Episcopo Barcinonense in pretium notarius et scriptoris / infrascriptorum de septem libras decem solidis barcinonensis habitis numerando me / quas recepit per manus honorabilis Ioannis Frexes clericus / barcinonensis et sunt pro salario seu iure, sibi competenti ratione possessio/nis traditis dicto reverendissimo domino Episcopo die presenti de / ecclesia et palatio episcopale...¹⁹²

30

Joan Borgunyó llicència a Pere Espacio per a ensenyar polifonia a través del seu nebot Antoni Bover, el 17 de febrer de 1575

Dicto die jous XVII februarii / MDLXXV / Reverendus Petrus Spacius presbiter lusitanus / per notario personaliter constitutus ante / presentiam reverendi Anthonii Bover in ecclesia / Barcinone beneficiati nepotis venerabilis Ioannis / Burgunyó magisteri cantus ecclesie Barcinone / per absentiam cuius a dicto reverendo eodem nepote licentiam petiit ad docendam Barcinone quod/cumque genus cantus ac pro inde scolam in / dicta civitate publica habendum ac ibidem / et dictus reverendus Anthonius Bover dicto nomine / concessit eidem petenti licentiam petitam / per duod annos a die presenti in antea com/putandos¹⁹³.

¹⁹¹ ACB: LL.O. 1559-1561(1), f. 52v.

¹⁹² ACB: E.M.N. 1572, f. 36.

¹⁹³ ACB: E.M.N. 1575, f. 35 i *Jaume Massaguer*, 1575, f. 56.

31

Andreu Vilanova elegit ajudant de Joan Burgunyó, el 10 de setembre de 1584

Die lune X septembris / anno quo supra./Convocato Reverendo atque insigni Capitulo...considerantes laudabilia servitia et seu ministeria per / reverendum Ioannem Burgunyó presbyterum et beneficia/tum magistrumque cantus huiusmodi cathedralis ecclesia al/tissimo ministrando a quadraginta vel quinquaginta annis citra impensa iam in erudiendis / pueris sive scolaretis eiusdem ecclesie quam in celebra/tione et dedicatione divinorum officiorum quam etiam alteris / volentes propter illius senectam aetatem ipsum a la/boribus quantum commode fieri poterit subleva/re servitorumque in pensionis condignam seu / aliqualem remunerationem eidem facere de/derunt et concesserunt atque assignarunt eidem / in adiunctum in dicto officio magistro cantus / venerabilem Andream Vilanova presbyterum / sibi gratum et quem experientia multorum / annorum rerum magistra ad huiusmodi officium / magisterii cantus obtinendum regendum et / exercendum idoneum habilem atque sufficien/tem cognoverunt itaque dictus dominus / Ioannes Burgunyó omnia emolumenta ma/gistro cantus competentia et per ipsum lucrari / quomodolibet solito integritate recipiat / nomenque magistri cantus retineat ipse / vero venerabile Andreas Vilanova predic/tum officium magisterii cantus exerceat regat / et administret defferatque insignia per magis/trum cantus defferri solita prehenunti et prerogativis quibuscumque magistri cantus / gaudeat tam intus quam extra ecclesia quamdiu / vixerit dictus dominus Ioannes Burgunyó. post / ipsius autem obitum ipse in magisterio cantus / dicte ecclesie succedat magisterque cantus sit / magisteriique officium continuare et exercere / libere et lierte possit et valeat absquam aliqua / alia sibi de super facienda provisione seum ma/gistrum cantus electione et vita etiam durante / dicti domini Ioannis Burgunyó et iam / ex nunc curam habeat pueros sive scolaretum / ipsosque erudiat in cantu et bonis moribus et / provideat in cibo et potu ut magister cantus / facere consuevit recipiatque ipse venerabile An/dreas Vilanova viam et singula emolumenta per magistrum cantus rationem dicatorum puerorum / sive scolaretis in ecclesia Barcinone inservientium / recipi solita curamque habeant interim domini / canonici ad hoc deputati videndi vade / habere poterunt et solvi dicto Vilanova / annuatim viginti vel viginti quinque libre / quamdiu vixerit dictus venerabilis Ioannes Bur/gunyó in adiutorium laborii exercitii et adm/nistrationis dicti magisterii cantus¹⁹⁴.

¹⁹⁴ ACB: *E.M.N.* 1584 f. 108 i *Jaume Massaguer*, 1584, f. 130.

32

Andreu Vilanova elegit mestre de cant pel Capítol vigatà, el 27 de juliol de 1554

Die veneris XXVII iulii in dicto domo capitularii convocato et congregato / honorabile Capitulo in domo quo presentes... facientes celebrantes et representantes attenta ut dixerunt / idoneitate venerabile Andree Vilanova musichi clerici assignarunt et contulerunt / eidem officium magistratus cantus dicte ecclesie Vicense eius sciencia idoneitate et peritia / attentus per trienium a die presenti computandum iuxta formam tenorem et obligationem / in instrumento dicti officii magistratus cantus...¹⁹⁵

33

Andreu Vilanova privat de la percepció de les ditribucions per les disputes amb un altre beneficiat, el 20 de maig de 1572

Privatio de mossèn Andree Vilanova. / Per quant avien vingut a notisia del reverent Capítol les / qüestions y rinyes entre mossèn Vilanova y mossèn Mon/cada beneficiats de la present església y que lo dit / Vilanova era estat sabere y tenia la culpa / determinaren que fos privat com lo privarem / de les distributions per tot lo present y següent / die¹⁹⁶.

34

Andreu Vilanova obté una rectoria i un benefici

Granada / rectoria sub invocatione Sancti Christophori / de la Granada quam obtinet Andreas / Vilanova—XXVII 11. / Solvit Onofre Badau per resigna feta per / dit Villanova a 8 de desembre 1582 / Solvit 26 ianuarii 1583 Andreas Vilanova per resignatio / Iacobi Cordelles¹⁹⁷.

¹⁹⁵ A C V: *Liber porterii*, 1511, f. 18v.

¹⁹⁶ ACB: *Llibre de la Sivella*, 1501-1624, f. 8v.

¹⁹⁷ ACB: *Llibre de fàbricas. Pagues de vacants*, 1561-1598, f. 243v.

